

TVIRTAS „NE“ RUSIJOS DUJOMS, NAFTAI IR AGRESORIAUS FINANSAVIMUI

Iš kairės: Latvijos Prezidentas Egilis Levitas, Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėda, Lenkijos Prezidentas Andrzej Duda ir ES energetikos komisarė Kadri Simson dujotiekių jungties GIPL atidarymo ceremonijoje. *Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr.*

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda dalyvavo Lietuvos ir Lenkijos dujotiekių GIPL atidarymo ceremonijoje Širvintų rajone, Jauniūnų dujų kompresorinėje stotyje. Kartu su Lenkijos ir Latvijos Prezidentais Andrzejumi Duda ir Egilu Levitu bei energetikos komisare Kadri Simson šalies vadovas paspaudė simbolinį dujotiekių paleidimo mygtuką.

„Tai ypatinga diena Lietuvai ir Lenkijai, taip pat kitoms Baltijos šalims kaimynėms

– Latvijai, Estijai ir Suomijai. Šiandien mes įtvirtiname savo energetinę nepriklausomybę ir stipriname atsparumą politiniam spaudimui bei energetiniam šantažui iš Rytų“, – atidarymo ceremonijoje pabrėžė Prezidentas.

Šalies vadovo teigimu, Rusijos karas prieš Ukrainą tik dar kartą parodė, kad Rusija niekada nebuvo ir nėra patikima partnerė, taip pat atvėrė akis daugeliui europiečių. „Todėl Lietuva kartu su Lenkija ir kitomis Baltijos šalimis

užtikrintai sako: ne – Rusijos dujoms, ne – Rusijos naftai, ne – agresoriaus finansavimui. Dabar visas regionas pasirengęs skelbti tą pačią žinią. GIPL dujotiekių sujungia Lietuvą ir Lenkiją papildomais ryšiais. Diversifikuodamas energijos tiekimo kelius ir šaltinius, jis dar labiau sustiprina mūsų energetinę sąjungą ir tarpusavio paramą“, – sakė šalies vadovas.

Prezidentas atkreipė dėmesį, kad jau rytoj JAV suskystintos gamtinės dujos, tiekiamos

metų, tiek ir dabar mes esame pasiruošę. Tuomet mus gelbėjo Būtingės naftos terminalas. Dabar Lenkijai padės GIPL jungtis“, – teigė Prezidentas.

Šalies vadovas sakė tikintis, kad netrukus Lenkijos ir Lietuvos dujotiekių bus naudojamas ir dujų tiekimui į Ukrainą. Tai dar kartą patvirtintų GIPL jungties naudą, kurią ji gali atnešti regionui, o tuo pačiu – jos strateginę reikšmę.

Prezidentas pabrėžė, jog būtina ir toliau stiprinti kaimyninių valstybių, regiono ir

per terminalą Klaipėdoje, šiuo dujotiekiu pasieks Lenkiją. Būtent tai yra geriausias ir stipriausias atsakas į tokius Rusijos veiksmus kaip dujų tiekimo nutraukimas Lenkijai ir Bulgarijai.

„Mūsų akiwaizdoje kartoja si istorija: 2006 metais, „PKN Orlen“ įsigijus Mažeikių naftos perdirbimo gamyklą, Rusija nutraukė tiekimą naftotiekiu „Družba“. Dabar nutrauktas dujų tiekimas Lenkijai. Bet tiek prieš 16

visos Europos Sąjungos energetinį saugumą bei atsparumą. „Šiandien regione jau turime dujų jungtis, suskystintų gamtinių dujų terminalus, elektros jungtis. Tačiau tam, kad būtume saugūs ir užtikrinti, privalome sparčiau įgyvendinti esminį elektros sektoriaus nepriklausomumui projektą – Baltijos šalių sinchronizaciją su kontinentine Europa. Tvirtai tikiu, kad galime tai padaryti“, – sakė valstybės vadovas.

GIPL dujotiekius integruoja Baltijos šalių ir Suomijos dujų rinkas į bendrą ES dujų rinką, diversifikuoja dujų tiekimo šaltinius ir maršrutus. Jis užtikrina gamtinių dujų tiekimo saugumą ir patikimumą, sudaro sąlygas efektyviau išnaudoti dujų infrastruktūrą regione, padidina dujų prekybos likvidumą Baltijos šalių ir Lenkijos prekybos zonose.

GIPL ilgis yra 508 km, iš jų 165 km – Lietuvos teritorijoje. GIPL dujotiekius driekiasi nuo Jauniūnų dujų kompresorių stoties (DKS) Širvintų rajone iki Holovčycių DKS Lenkijos pusėje. GIPL projekto vertė – apie 500 mln. Eur, iš jų apie 300 mln. Eur finansuota ES lėšomis. Projektą įgyvendino Lietuvos ir Lenkijos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriai „Amber Grid“ ir GAZ-SYSTEM.

Prezidento komunikacijos grupė, 2022-05-05

RUSIJOS KARINĖS PAJĖGOS PRATYBOSE KALININGRADE IMITAVO BRANDUOLINĮ PUOLIMĄ

Rusijos ginkluotosios pajėgos per pratybas Kaliningrade, Maskvos duomenimis, imitavo puolimą branduolinį ginklą galinčiomis nešti raketomis.

Apie 100 karių imitavo mobilių balistinių raketų sistemų „Iskander“, galinčių paleisti branduoliniais užtaisais ginkluotas raketas, „elektroninį startą“, gegužės 4 d., trečiadienį pranešė Gynybos ministerija Maskvoje. Ginkluotosios pajėgos, šiais duomenimis, mokėsi atakuoti įsivaizduojamo priešo karinius taikinius bei reaguoti į atsakomąjį smūgį.

2022 m. vasario 24 d. Rusijos prezidento Vladimiro Putino nurodymu pradėta Rusijos ginkluotųjų pajėgų karinė invazija į Ukrainą. Prasidėjo nuo konflikto 2014 m., ukrainiečiams nuvertus prorusišką prezidentą Viktorą Janukovyčių.

Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas nuo karinės operacijos Ukrainoje pradžios davė suprasti, kad yra pasirengęs panaudoti Rusijos taktinį branduolinį ginklą. Vasario pabaigoje Rusija savo branduolinėse ginkluotosiose pajėgose paskelbė padidintą parengtį. Kremlius šeimininkas, be to, įspėjo dėl „žaibiško“ keršto, jei Vakarai tiesiogiai įsikiš į Ukrainos konfliktą.

Anot stebėtojų, Rusijos valstybinė televizija praėjusiomis dienomis mėgino priimtinesniu visuomenei padaryti branduolinio ginklo panaudojimą. „Jau dvi savaites mes iš savo televizijos stočių girdime, kad reikia atidaryti branduolinių raketų šachtas“, – gegužės 3 d. sakė Rusijos žurnalistas ir Nobelio taikos premijos laureatas Dmitrijus Muratovas. **ELTA**

JAPONŲ PREMJERAS SU POPIEŽIUMI APTARĖ BRANDUOLINIUS GINKLUS

Japonijos premjeras **Fumio Kishida** per susitikimą popiežiumi **Pranciškumi** ir aukščiausio rango Vatikano pareigūnais aptarė būtinybę kurti „pasaulį be branduolinių ginklų“, trečiadienį pranešė Vatikanas. Susitikimas įvyko tęsiantis branduolinių ginklų turinčios Rusijos karui prieš Ukrainą. Be to, tą pačią dieną Šiaurės Korėja paleido balistinę raketą į savo rytinius vandenius, žadėdama paspartinti savo branduolinio arsenalo plėtojimą.

F. Kishida ir Pranciškus akis į akį kalbėjosi apie 25 minutes Vatikano priimamajame. Vėliau japonų premjeras susitiko su Šventojo Sosto valstybės

sekretoriumi kardinolu **Pietro Parolinu** ir Vatikano užsienio reikalų ministru.

Remiantis Vatikano pareiškimu, per diskusiją taip pat buvo aptarti dvišaliai ir tarptautiniai santykiai, „ypatingą dėmesį skiriant karui Ukrainoje, pabrėžiant dialogo ir taikos būtinybę ir šiuo tikslu išreiškiant viltį, kad pasaulyje nebebus bran-

duolinių ginklų“.

Pranciškus pakeitė Bažnyčios doktriną dėl branduolinių ginklų – dabar vien jų turėjimas būtų laikomas „amoralium“. Tokius komentarus pontifikas išsakė per 2019 metų vizitą Japonijoje, kur jis tuomet pagerbė atominę bombų sprogimus Nagasakyje ir Hirošimoje pergyvenusius žmones. **LRT**

Japonijos premjeras Fumio Kishida (dešinėje) ir popiežius Pranciškus. **Reuters**

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Vilnius – vienas pirmųjų miestų, atsikračiusių didžiosios dalies sovietinės ideologijos simbolių, – prieš 7 metus nukeltos Žaliojo tilto skulptūros, o pernai – ir paminklas Petručiui Cvirkai, rašoma Vilniaus m. sav. pranešime. Nurodoma, kad Antakalnio kapinėse likęs granitinis monumentas sovietų kariams – Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre esančio komplekso „Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių kapai“ dalis ir dėl to saugotinas. Įprasta daugelio šalių praktika – antkapių neliesti, tačiau šiame komplekse esantis paminklas nėra antkapis, todėl savivaldybė jau kreipėsi į Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos, kad teisinė apsauga skulptūroms būtų panaikinta.

Lietuvos apeliacinis teismas gegužės 6 d. paliko galioti šešerių metų laisvės atėmimo nuosprendį už šnipinėjimą Rusijai nuteistam **Algirdui Paleckiui**. Kadangi nuteistojo advokatų skundas atmetas, nuosprendis įsiteisėjo, A. Paleckis gali būti pasiųstas atlikti laisvės atėmimo bausmės. Pasak Generalinės prokuratūros, nuo 2017 metų vasario iki 2018 metų spalio A. Paleckis bei vilnietis verslininkas Deimantas Bertauskas, veikdami organizuotoje grupėje su ikiteisminio tyrimo metu nenustatytu Rusijos žvalgybos darbuotoju ir kitais Rusijos piliečiais, vienas iš kurių teismo pripažintas kaltu Sausio 13-osios byloje, Lietuvoje už piniginių bei kitokių atlygių rinko Rusijos žvalgybą dominančią informaciją. Nuteistasis Sausio 13-osios byloje yra Michailas Golovatovas.

Rusijos Federalinė saugumo tarnyba (FST) buvo suinteresuota gauti informaciją, susijusią su Sausio 13-osios įvykių byloje teisiamo Rusijos piliečio **Jurijaus Melio** kardomojo kalinimo sąlygų pagerinimu arba paleidimu į laisvę, gegužės 6 d. paskelbė Apeliacinis teismas.

Nuo gegužės 1-osios įsigaliojo Seimo priimtas **Asmens vardo ir pavardės rašymo dokumentuose įstatymas**, kuris nustato naujas asmens vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio asmens tapatybę patvirtinančiuose dokumentuose, civilinės būklės aktų įrašuose ir kituose asmeniui išduodamuose oficialiuose dokumentuose pagrindines taisykles. Pagal įstatymą, vardai ir pavardės rašomi lietuviškais rašmenimis, tačiau jame taip pat nustatytos išimtys, kai vardai ir pavardės galės rašomi lotyniškos abėcėlės rašmenimis.

Šylant orams bei įsibėgėjant pavasariui vis dažniau įvedamas planas „Skydas“, o Sausumos pajėgų Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono išminuotojai pranešimų apie pavojingus radinius sulaukia 5–10 kartų per parą. Jau per pirmąją gegužės savaitę kariai vyko į keturias dešimtis iškvietimų visoje Lietuvoje ir neutralizavo per šimtą vienetų įvairiausių sprogmenų – nuo rankinių granatų iki aviacinių bombų. Įdomu tai, kad šį pavasarį kol kas didžiausias nesprogusių sprogmenų kiekis rastas ne sausumoje, o vandenyje – Klaipėdos uosto akvatorijoje, pranešė Lietuvos kariuomenė.

Prie įėjimo į Antakalnio kapines, Vilniuje nuo gegužės 8 dienos stovės ir informaciniai standai, kurie primins, kad kasmet apie pergalę Antrajame pasauliniame kare kalbanti Rusija šiandien tęsia visa griauančią karą Ukrainoje.

Teisėjų garbės teismas gegužės 6 d. Vilniaus regiono apylinkės teismo Vilniaus rajono rūmų teisėjui **Vilmantui Ambrulevičiui** skyrė pastabą už aplaidų darbą. Pastaba teisėjui skirta už tai, kad teismo sprendime paliko rašybos bei aritmetikos klaidų ir nesilaikė nustatyto atskirojo skundo pateikimo termino, priėmė papildomą sprendimą bylai jau esant apeliacinės instancijos teisme, pranešė Nacionalinė teismų administracija. Teisėjų garbės teismo skirta pastaba galioja vienerius metus nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos, o asmens byloje lieka įrašyta visam laikui.

Švenčių dieną sąrašą siūloma papildyti spalio 25-ąją – Konstitucijų dieną, kuri būtų laisva nuo darbo diena. Tai numatantį Darbo kodekso pakeitimo projektą įregistravo Seimo nariai socialdemokratai **Julius Sabatauskas** ir **Algirdas Sysas**. Projekto autorių teigimu, siūlymas minėti visos konstitucingumo raidos dieną ne tik pabrėžtų demokratinių vertybių svarbą, bet tuo pačiu ir leistų kurti tradiciją tarp šalies žmonių, kviečiant juos įsigilinti į istoriją, jos aplinkybes ir Lietuvos valstybingumo plėtojimąsi apskritai.

Lietuvos socialdemokratų frakcijos Seime narys **Linas Jonauskas** įregistravo Civilinės saugos įstatymo pataisą, kuriomis siūlo naikinti privilegiją, kad slėptuvės yra skirtos tik valstybės tarnautojams. Parlamentaras siūlo numatyti, kad ekstremaliųjų situacijų metu visi gyventojai nuo jų gyvybei ar sveikatai gresiančių pavojingų veiksnių turi būti apsaugomi slėptuvėse.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

JAV PREZIDENTAS PASIŪLĖ JAV KONGRESUI SKIRTI DAR 33 MLRD. DOLERIŲ

JAV prezidentas Joe Bidenas gegužės 5 d. pasiūlė Kongresui išskirti dar 33 mlrd. dolerių pagalbos Ukrainai, besistengiančiai atremti Rusijos invaziją, ir pabrėžė, kad Vakarai negali nusileisti Maskvai, karui tęsiantis jau trečią mėnesį.

Kalbėdamas Baltuosiuose rūmuose J. Bidenas taip pat apžvelgė siūlomą naują įstatymų paketą, kuris leistų panaudoti Rusijos oligarchų turtą, konfiskuotą pagal beprecedentes sankcijas, išmokėti kompensacijoms Ukrainai už Maskvos karinės invazijos padarytą žalą.

Jis pripažino, kad Jungtinėms Valstijoms remti Ukrainą yra didžiulė finansinė našta, bet atkreipė dėmesį, kad priešpriešoje su Rusijos prezidentu Vladimiru Putinu kitos realios išeities nėra.

„Šios kovos kaina nėra pigi. Tačiau nusileisti agresijai bus dar brangiau, jeigu leistume tam įvykti“, – pabrėžė J. Bidenas.

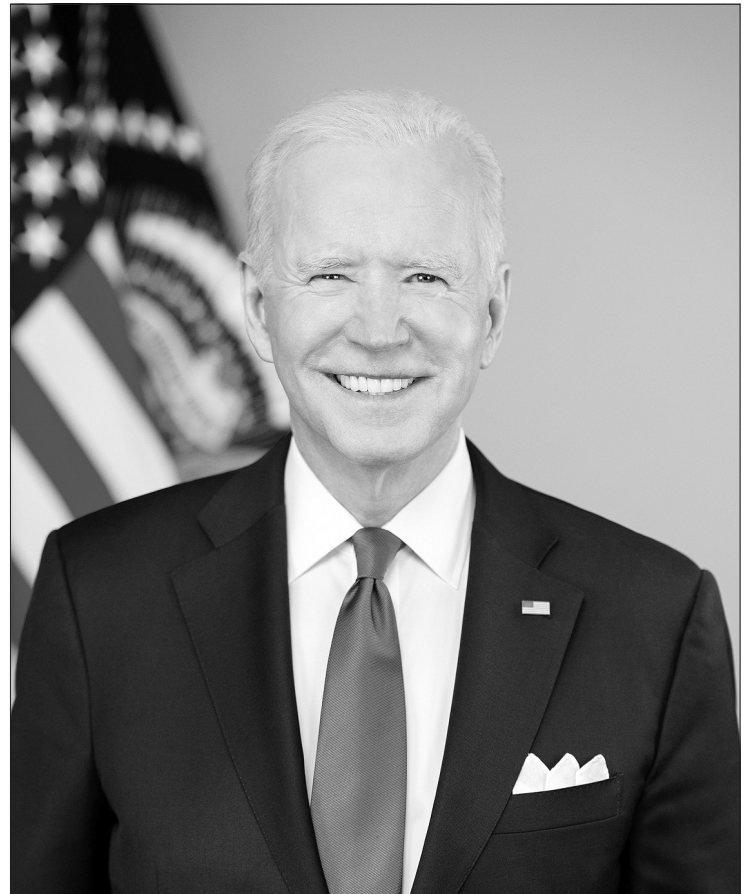
Nors ir užpulata daug didesnių ir geriau ginkluotų Rusijos pajėgų, Ukraina įnirtingai priešinas. Kalbėdamas apie JAV pagalbos Kyjivui mastą J. Bidenas patvirtino, kad Amerika jau yra pasiuntusi Ukrainai dešimteriopai daugiau prieštanikinių sistemų negu Rusija yra pasiuntusi tankų į savo kaimynę.

Tačiau prezidentas atmetė garsėjančius Rusijos pareigūnų ir valstybinę žiniasklaidos kaltinimus, kad Maskva veikia kovą su visomis Vakarų šalimis, o ne vien Ukraina.

„Mes Rusijos nepuolame. Mes padedame Ukrainai apsiginti nuo Rusijos agresijos“, – pabrėžė J. Bidenas.

Jis pridūrė, kad Maskvos pareiškimai apie galimą branduolinių ginklų panaudojimą yra „nevilties“ ženklas, ir pabrėžė, kad „niekas neturėtų švaistytis tuščiais pareiškimais apie branduolinio ginklo panaudojimą arba apie galimybę jį panaudoti. Tai neatsakinga.“

Kai Rusijos valstybinė dujų milžinė „Gazprom“ paskelbė nutraukianti tiekimą NATO ir Europos Sąjungos narėms Bulgarijai ir Lenkijai, J. Bidenas sakė, kad Jungtinės Valstijos stengsis užtikrinti, jog Europa

JAV prezidentas Joe Biden.

www.whitehouse.gov

nepristigtų energijos išteklių.

„Neleisime Rusijai bauginimais ar šantažu išsisukti nuo šių sankcijų. Neleisime jiems naudotis savo nafta ir dujomis, kad išvengtų pasekmių už savo agresiją“, – kalbėjo prezidentas.

Didžiąją dalį siūlomo naujo 33 mlrd. dolerių pagalbos paketą sudarytų „20 mlrd. karinės ir kitos saugumo paramos. Tai reiškia, kad ginklai ir šaudmenys tekės Ukrainos žmonėms“, anksčiau ketvirtadienį žurnalistams sakė vienas aukšto rango JAV pareigūnas.

Dar 8,5 mlrd. dolerių (8,1 mlrd. eurų) ekonominė pagalba „padės Ukrainos vyriausybei reaguoti į staigią krizę“. Papildomus 3 mlrd. dolerių (2,9 mlrd. eurų) siūloma skirti humanitarinei pagalbai, taip pat pastangoms sušvelninti pasaulinį maisto kainų šuolį, sukeltą Rusijos puolimo prieš Ukrainą – svarbią kviečių eksportuotoją.

Į siūlomą paketą taip pat įtrauktas finansavimas, skirtas reaguoti į ekonominius trikdžius Jungtinėse Valstijose ir kitur – pradedant poveikiu maisto tiekimui ir baigiant svarbiausių komponentų, naudojamų gaminant modernias technologijas, prieinamumu.

RUSIJA GIRIA VENGRIJĄ UŽ TAI, KAD ŠI NEPRITARIA ES SANKCIJOMS

Rusijos saugumo tarybos vadovo pavaduotojas **Dmitrijus Medvedevas** pagyrė Vengrijos ministro pirmininko **Viktoro Orbano** sprendimą nepalaikyti ES sankcijų Rusijos stačiatikių bažnyčios vadovui patriarchui Kirilui, praneša portalas „euointegration.com.ua“.

„Į „Mirotvorec“ sąrašą įtrauktas Vengrijos premjeras

V. Orbanas žengė drąsų nuolankiai Europai žingsnį. Jis atsisakė palaikyti niokojamą jo šalies ekonomikai energijos išteklių iš Rusijos embargą ir beprotiškas sankcijas prieš religinius veikėjus (omenyje turimas Maskvos ir visos Rusijos patriarchas Kirilas bei kiti stačiatikių hierarchai)“, – rašo „Telegram“ kanale D. Medvedevas.

Anksčiau V. Orbanas pa-

Prašymą turės tvirtinti Kongresas. Nors tiek respublikonai, tiek J. Bideno bendražygiai iš Demokratų partijos pareiškė norintis toliau remti Kyjivą, nesusijęs ginčas dėl J. Bideno prašymo skirti papildomai milijardus dolerių atsigavimui nuo COVID-19 pandemijos gali apsunkinti patvirtinimo procesą.

„Man nerūpi, kaip jie tai padarys – siunčiu abu [projektus]“, – sakė J. Bidenas, bet pridūrė, kad „taip pat privalome nenuleisti ginklų kovodami su COVID-19“.

Aukšto rango pareigūnas su anonimiškumo sąlyga pareiškė, jog finansavimo paketas leis Ukrainos vyriausybei ir kariuomenei veikti iki naujų JAV finansinių metų, prasidėsiančių spalio pradžioje.

„Prezidento prašomas finansavimas yra toks, kokio, mūsų nuomone, reikia, kad Ukraina galėtų sėkmingai tęsti šį karą ateinančius penkis mėnesius. Labai tikimės, kad mūsų partneriai ir sąjungininkai – ypač Didžiojo septyneto šalys, taip pat daugelis kitų valstybių – ir toliau teiks panašaus lygio pagalbą“, – sakė pareigūnas. **LRT**

reiškė, jog jo vyriausybė nepritaria bažnyčios veikėjų įtraukimui į ES sankcijų sąrašą, kadangi „tai sukels grėsmę religinei laisvei“.

Gegužės 5 d. V. Orbanas laiške Europos Komisijai pavadino naują sankcijų prieš Rusiją paketą „istorine klaida“.

AFP duomenimis, patriarchas Kirilas gali būti įtrauktas į ES sankcijų sąrašą. **LRT**

**LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER**
DIRVA
**TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428**
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president
Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565-2029

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

 Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

**KARAS NIEKADA NEVIRS
SPECIALIĄJA OPERACIJA,
TIK ATVIRKŠČIAI**

Net karo metu atsiranda vietos juokui – vaistui nuo visų ligų. Štai vienas iš anekdotų: V. Putinas per Velykas pareiškė, kad visi rusai, žuvę Ukrainoje, papuls į Rojų. Rojus, išgirdęs šį V. Putino pareiškimą, pateikė paraišką įstoti į NATO...

Turbūt supratote, kad pagrindo tokiam anekdotui atsirasti suteikė Švedijos ir Suomijos pareikštas noras tapti šio gynybinio aljanso narėmis. Rusijai, žinoma, tai labai nepatiko, bet kas dabar gali paisyti pasaulinio teroristo užgaidų? Net jo draugeliai prikandę liežuvį stebi, kuo čia viskas baigsis? Tarkim, Kinija, nuolatinė putinistinės Rusijos partnerė ir sąjungininkė, kai reikia užblokuoti tarptautines pastangas, siekiančias įtvirtinti demokratiją ir taiką: taigi, JAV perspėjo komunistinę Kiniją neremti Rusijos materialiai, jeigu nenori susipykti su Vakarais. Ir ką gi, Kinija nors ir nepasmerkė Rusijos už jos pradėtą karą prieš Ukrainą, bet ir nesimato nieko panašaus į tokią pagalbą, kokią demokratini pasaulis pradėjo teikti besiginančiai Ukrainai. Galbūt Kinija apdairiai stebi, į kurią pusę pakryps sėkmės svarstyklės – juk turėjo ateiti tokia mintis iškart po to, kai (mažai kam tikėtai) žlugo Kremliaus agresoriaus planai per keletą dienų užimti Ukrainą. Juk karui pasibaigus neišvengiamai bus dalijamasi pergalės rezultatais, ir vargu ar tada kas norėtų būti su pralaimėjusia puse – kuri, neabejotinai, bus putinistinė Rusija. Galų gale kinai supranta, kad pelningiau bus ne rusus remti, bet su pasaulio šalimis, teikiančiomis materialinę pagalbą Ukrainai, prekiauti – gi ne vien ginkluotės reikia kariaujančiai Ukrainai, reikia vaistų, reikmenų, medicininės įrangos ir t. t.

O putinistinė Rusija siunta! Grasina į NATO panorusiems suomiams, švedams, grasina pagaliau apsisprendusiems teikti Ukrainai ginklus vokiečiams, grasina Baltijos šalims, Moldovai... Žinoma, išsidaužius dantis Ukrainoje, įkasti tradicine ginkluote nebeįsėdint, todėl mojuojama branduoline kuoka, bet ir čia, atrodo, vis daugiau sveiko proto žmonių ima suprasti, kad šis mirtinas ginklas nėra neįveikiamas, o priešatominis V. Putino bunkeris nėra nepažeidžiamas. Bet kol kas branduolinio karo vengiama – net Kremliuje suprantama, kad technologinė persvara visgi Vakarų pusėje.

Už raudonų dantytų mūrų supranta ir tai, kad demokratinio pasaulio paskelbtos ekonominės sankcijos ilgainiui Rusiją paralyžiuos. Kad eiliniai rusai „sės ant bulvių ir vandens“, V. Putino šutvei be abejo nerūpi, bet kad dėl to ims strigti ir karo pramonė, abejonių nekyla (teigiama, kad jau dabar stoja tankų gamyba, nes nebėra užsienyje gaminamų sudedamųjų dalių, o kol pavyks ką nors panašaus patiemti sukurti, gali praeiti per daug laiko), taip pat rūpi areštuotų rusų oligarchų turtų likimas – o kas, jei iš tikro areštuoti turtai ir bankų sąskaitos bus panaudoti atstatyti rusų raketų ir bombų sugriautiems Ukrainos miestams ir kaimams?

Slysta iš rankų ir pagrindinis Kremliaus šantažo prieš Vakarų įrankis – priklausomybė nuo rusiškų dujų ir naftos. Net didžiausia rusiškų dujų importuotoja Vokietija (kurią V. Putinas gudriai „pasodino ant adatos“), pripažinusi savo trumparegiškumą, ieško būdų, kaip išsivaduoti iš šios priklausomybės. Neatrodė, kad ilgai atlaikys ir gudrus Kremliaus sumanymas

KANCLERI, AR JŪS ESATE PACIFISTAS?

„Kancleri, ar Jūs esate pacifistas?“, „Kodėl nedarote visko, kas įmanoma, kad padėtumėte Ukrainai gintis nuo Rusijos?“, „Kodėl amerikiečių ginklų siuntos pasiekia Ukrainą per 48 valandas, o mūsų, atrodo, užtrunka 48 dienas?“

Tokius aštrius klausimus Olafui Scholzui uždavinėjo „Spiegel“ žurnalistai. Akivaizdu, kad jiems Vokietijos lyderio teiginiai Rusijos agresijos akivaizdoje neatrodė pakankamai pagrįsti.

Tai atspindi lūžį, kurį išgyvena Vokietija. Dar prieš kelis mėnesius šios šalies vadovai griežtai atmetė galimybę siųsti bet kokio pobūdžio ginkluotę ukrainiečiams. To nepalaikė ir didžioji dalis gyventojų.

Visgi Rusijos invazija priverė šią laikyseną keisti – Vokietija dramatiškai didina gynybos biudžetą, taip pat per-

davė ukrainiečiams priešlėktuvinės, prieštankinės ir kitokios ginkluotės. Vyriausybė taip pat žada 2 mlrd. eurų, kuriuos Ukraina galės panaudoti tiesiogiai įsigydama ginkluotę iš Vokietijos pramonės. Tiesa, iki galo neaišku, kokios.

Todėl ir toliau siunčiama dviprasmiška žinia apie tai, koku būdu Ukraina gali arba negali sulaukti sunkiosios ginkluotės, kurios taip reikia tęsiant gynybą bei bandant atsiimti bent dalį okupuotų teritorijų. „Spiegel“ ir kiti negaili kritikos kancleriui Scholzui, kurio pozicija labiau miglota nei Jungtinių Valstijų, Prancūzijos ar kitų Vakarų valstybių atstovų. Pastarosiose jau įvyko lūžis, todėl ukrainiečius pasiekia ir artilerija, ir kitos priemonės.

Tiesa, neturėtume visko piešti niūriomis spalvomis. Vo-

kietija yra itin reikšminga partnerė užtikrinant NATO rytinio sparno, taigi ir Baltijos šalių, saugumą.

Vilniuje viešėjusi užsienio reikalų ministrė Annalena Baerbock patvirtino, kad yra rimtai svarstoma apie Lietuvoje jau kurį laiką esančio NATO priešakinio bataliono augimą iki brigados lygmens. Tai reikštų, kad ne tik ženkliai išaugtų Lietuvoje esančių sąjungininkų karių skaičius, bet ir jie būtų dar geriau pasirengę atlikti gynybines funkcijas.

Pastarųjų savaitių neformalus pokalbis su sprendimų priėmėjais iš Vokietijos aiškiai rodė, kad vokiečiams politiškai sudėtinga kalbėti apie rusiškų energetikos žaliavų importo atsakymą. Tačiau papildomos pajėgos NATO rytiniame sparne nebeatrodė kontraversiškas klausimas net tarp skirtingų Vokietijos vyriausybės partijų – tai leidžia tikėtis konkrečių žingsnių jau NATO viršūnių susitikime Madride šį birželį.

Šie sprendimai turės ilgalaikių pasekmių. Tik jie negali būti atsieti nuo pagalbos Ukrainai. Tol, kol nebus saugi Ukraina, tol nebus saugi ir Europa.

**Linus Kojala, politologas,
LRT**

**JAV UŽTIKRINS
ŠALIES SAUGUMĄ
PER STOJIMO Į NATO
PROCESĄ**

Švedija, vyriausybės duomenimis, iš JAV gavo tam tikrų pažadų dėl saugumo per stojimo į NATO procesą, praneša agentūra „Reuters“.

„Jie reiškia, jog Rusija turi žinoti, kad jei imsis kokių nors neigiamų veiksmų prieš Švediją, kaip grasino, (...) JAV reaguos“, - po susitikimo su kolega iš JAV Antony'iu Blinkenu Švedijos televizijai sakė užsienio reikalų ministrė Ann Linde. Tačiau tai esą „nėra konkrečios saugumo garantijos, kurias galima gauti tik esant visaverte NATO nare“. Ministrė nesutiko įvardyti detalių.

Švedija ir kaimyninė Suomija iki šiol siekė kariniu požiūriu likti neutralios. Tačiau Rusijos įvykdyta Krymo aneksija 2014 metais ir invazija į Ukrainą paskatino abi šalis persvarstyti savo saugumo politiką ir pagalvoti apie narystę NATO. Aljanso plėtros ratifikacija gali trukti iki vienerių metų, nes tam turi pritarti visų 30 šalių narių parlamentai.

Švedija ir Suomija baiminasi, kad stojimo proceso metu gali sulaukti Rusijos reakcijos, Maskva ne kartą išsakė grasinimus dėl šių šalių narystės NATO.

ELTA

alternatyvų energetiniams šaltiniams stokojančias šalis versti už dujas susimokėti... rubliais. (Kad pamokytų kitas, Lenkijai ir Bulgarijai Kremlius dujas jau „užsuko“, mat jos nesutiko mokėti už dujas rubliais; o ne už paramą Ukrainai – juo labiau kad Bulgarija net iš tolo neprilygsta Lenkijai paramos mastu). Iš pirmo žvilgsnio toks sumanymas atrodytų absurdiškas – juk Rusijos rublis prasidėjęs karui katastrofiškai smuko... Visgi tai klastingas V. Putino kompanijos sumanymas.

Reikalas tas, kad Rusijai labai striuka su užsienio valiuta – dauguma Rusijos valiutinių sąskaitų blokuotos, o kur neblokuotos – ten visvien neleidžiama ką nors pirkti, t. y. gavę už dujas dolerių ir eurų rusai visvien nieko už juos nusipirkti negali, nes įvestos sankcijos blokuoja prekybą. Reikaludama už dujas atsiskaityti rubliais, Rusija verčia dujų pirkėjus iš kažkur gauti milijardus rublių, o tai reiškia, kad rublį reikia pirkti (kas savaime reiškia rublio kurso kilimą) arba eksportuoti į Rusiją prekes, už kurias bus atsiskaitoma rubliais. O va tada bus kuo susimokėti už dujas. Iš esmės tai reiškia ne ką kitą, kaip bandymą pralaužti sankcijas ir Vakarų vienybę – juk priverstos eksportuoti į Rusiją prekes šalys pažeistų sankcijas ir eitų į politinę konfrontaciją su sąjungininkėmis. Tačiau tai labai slidus reikalas!

Kol kas V. Putinas laikosi savo ankstesnių karo planų – „denacifikuoti ir demilitarizuoti Ukrainą“, tačiau pastebima, kad ne tik tenka koreguoti pergalės planus, bet ir vis labiau įtikinėti vietinę auditoriją, kad vyksta „specialioji operacija“, o ne karas. Tam pasitelkta represijos (vien už pasakymą „karas prieš Ukrainą“ galima gauti ilgus metus kalėjimo!), nuleista „geležinė uždanga“ nuo demokratinio pasaulio informacinių šaltinių, varoma su sveiku protu nesuderinama putinistinė propaganda, bet socialiniuose tinkluose ir informaciniuose portaluose vis dažniau pasirodo reportažai apie rusus, prieštaraujančius ar net protestuojančius prieš karą Ukrainoje. Nepaisant to, kad absoliuti dauguma Rusijos gyventojų palaiko putinistinę politiką, rusena viltis, jog ir Rusijoje yra žmonių, norinčių taikos ir ramybės ne kitų šalių, bet savo darbo ir pastangų sąskaita. Ir demokratinės santvarkos Rusijoje. Tokie žmonės yra vienintelė Rusijos ateitis. Gaila tik, kad jų yra mažuma. O kol kas, anot Nobelio literatūros premijos laureatės baltarusės Svetlanos Aleksijevič, „turime reikalą su rusų žmogumi, kuris per paskutinius 200 metų kariavo 150. Ir niekada negyveno gerai. Žmogaus gyvybė jam nieko verta, ir jo supratimas apie šalies didybę yra ne tame, kad žmogus turi gyventi gerai, bet kad valstybė turi būti didelė ir prikaišiotą raketų.“

Tikėkimės, kad Ukrainos pergalė kare ir sunaikintų Rusijos kareivių motinų ašaros turėtų kažkiek paauklėti tą S. Aleksijevič aprašytą „rusų žmogų“. Kad ir kaip norėtume, šis Rusijos karas prieš demokratinę Vakarų pasaulį nesibaigs ryt-poryt, todėl turime ir toliau remti Ukrainą pagal savo išgalias – materialiai, priglausdami pas save ukrainiečius pabėgėlius, savanoriaudami ir, žinoma, nepasiuduodami Rusijos propagandai, kuri, deja, platinama ir Lietuvoje mūsų nesusipratėlių tautiečių.

Kęstutis Šilkūnas

GEGUŽĖS 3-IOSIOS KONSTITUCIJA – ĮKVEPIANTIS PAVYZDYS MŪSŲ DABARČIAI

Gegužės 3-ąją minima 1791 m. pasirašytos Abiejų Tautų Respublikos Konstitucijos diena.

„Gegužės 3-osios Konstitucija – Abiejų Tautų Respublikos pilietinės brandos ir joje vyravusios modernios politinės minties paliudijimas. Apšvietos principai, kuriais ši Konstitucija grįsta, rodo aiškiai europietišką valstybės orientaciją. Dokumentas gimė nepaprastų iššūkių Respublikai laikotarpiu, tačiau tai tik išryškino jos žmonių prisiimtą

atsakomybę už savo valstybę, valią reformoms ir pirmenybę susitarimo bei kompromiso, o ne jėgos kultūrai. Dėl to Gegužės 3-iosios Konstitucija yra ne tik svarbus istorinis įvykis – pirmoji rašytinė Konstitucija Europoje ir antroji tokia pasaulyje, – bet ir įkvepiantis pavyzdys mūsų dabarčiai”, – sakė Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė.

Šia proga premjerė taip pat sveikina Gegužės 3-iosios Konstitucijos dieną švenčiančią Lenkiją. Pasak Vyriausybės

vadovės, ši data – dar viena proga įvertinti bendrus abiejų tautų pasiekimus bei dar labiau stiprinti Lietuvos ir Lenkijos draugystę ir strateginę partnerystę.

„Leiskite Jus ir visus Lenkijos žmones Lietuvos Respublikos Vyriausybės vardu nuoširdžiai pasveikinti šios Lenkijos nacionalinės dienos – Konstitucijos dienos – proga”, – sveikinime Lenkijos Vyriausybės vadovui Mateuszui Morawieckiui sakė premjerė.

LRV

PRADĖJO VEIKTI DUJOTIEKIŲ JUNGTIS TARP LIETUVOS IR LENKIJOS GIPL

2022 m. gegužės 1 dieną, 12.40 val., kaip ir buvo numatyta, pradėjo veikti Lietuvą ir Lenkiją jungiantis dujotiekis GIPL. Naujajai dujų jungtimi perduoti pirmieji fiziniai ir komerciniai dujų srautai. 508 km ilgio GIPL dujotiekiu sujungus Lietuvą ir Lenkiją, faktiškai išplečiama Europos dujų rinka, integruojant Baltijos šalį ir Suomiją. Šis žingsnis dar labiau sustiprina regiono energetinę nepriklausomybę bei padidina Klaipėdos SGD terminalo panaudojimo galimybes.

Susidomėjimą GIPL panaudojimu nuo pat pradžių rodo balandžio antroje pusėje įvykusių mėnesinių dujų perdavimo GIPL jungtimi pajėgumų pardavimo aukcionų rezultatai. Pirmojo aukciono, vykusio balandžio 19 d., metu buvo parduoti nedideli pajėgumai Lietuvos kryptimi, o antrojo aukciono, vykusio balandžio 27 d., metu buvo parduoti trečdalis GIPL techninių pajėgumų apimtį pajėgumai Lenkijos kryptimi. Aukcionai vyko GSA pajėgumų užsakymo platformoje, kuri dujų rinkos dalyviams suteikia galimybę rezervuoti bendrai dujų perdavimo pajėgumus Lietuvos

ir Lenkijos sistemose Santakos dujų įleidimo ir išleidimo taške tarp Lietuvos ir Lenkijos. Pradėjus veikti GIPL dujotiekiui kiekvieną dieną bus organizuojami ir dieninių pajėgumų aukcionai.

„Pirmą kartą šalių istorijoje, po ilgo GIPL jungties įgyvendinimo laikotarpio, dujos teka GIPL dujotiekiu. Šiandien jos perduotos Lenkijos kryptimi, tačiau priklausomai nuo rinkos dalyvių poreikių jos bus transportuojamos tiek į Lietuvą, tiek į Lenkiją. Tai – ypatingos svarbos įvykis Lietuvos ir Lenkijos energetinės nepriklausomybės raidos istorijoje, visų pirma dujų tiekimo saugumo kontekste. Nuo šiol turėdamos galimybę importuoti ir eksportuoti dujas GIPL jungtimi Lietuva ir Lenkija padidino ne tik savo šalių, bet ir viso Baltijos šalių bei Suomijos regiono energetinį saugumą, kuris yra ypač svarbus dabartinių geopolitinių sąlygų kontekste. Patikima infrastruktūra, užtikrinanti nepertraukiamus energijos mainus, yra esminis elementas, lemiantis regiono ekonominį augimą”, – sako „Amber Grid” generalinis direktorius Nemunas Biknius.

Gegužės 5 d., Lietuvoje

įvyko dujotiekių jungties GIPL atidarymo ceremonija, kurioje dalyvavo Lietuvos, Lenkijos ir Latvijos Prezidentai, Europos Sąjungos energetikos komisarė, Baltijos šalių ir Lenkijos ministrai, atsakingi už energetiką, projektą įgyvendinusių Lietuvos ir Lenkijos dujų perdavimo sistemos operatorių vadovai.

Per artimiausius penkis mėnesius pajėgumai transportuojant dujas iš Lietuvos į Lenkiją per Klaipėdos suskystintų gamtinių dujų terminalą sieks 217 000 m³/h arba 2,4 GWh/h. Tai atitinka 1,9 mlrd. kub. m/metus arba 21 TWh/metus. Pajėgumai transportuojant dujas iš Lenkijos į Lietuvą bus 230 000 m³/h arba 2,6 GWh/h. Tai atitinka 2 mlrd. kub. m/metus arba apie 22 TWh/metus.

GIPL jungties statyba yra didžiausia investicija į Lietuvos dujų perdavimo sistemos plėtrą nuo nepriklausomybės atkūrimo. Bendra projekto vertė siekia apie 500 mln. eurų, apie 60 proc. lėšų šio projekto įgyvendinimui skyrė Europos Komisija. Prie projekto finansavimo prisideda ir Latvijos bei Estijos dujų perdavimo sistemos operatoriai.

„Amber Grid” informacija

PASAULIS IR LIETUVA

Latvijos prezidentui Egliui Levitui gegužės 5 d. Vilniuje iškilmingai įteiktos Mykolo Romerio universiteto (MRU) garbės daktaro regalijos. Ceremonijos universitete metu Latvijos vadovui įteiktas *Doctor Honoris Causa* diplomas lotynų kalba ir specialus vardinis medalis, prezidentas papuoštas akademinė juodo veliūro mantija, kepure ir baltu šaliku.

JAV su darbo vizitu apsilankiusi ekonomikos ir inovacijų ministrė Aušrinė Armonaitė susitiko su vakcinu nuo COVID-19 sukūrusios JAV biotechnologijų bendrovės „Moderna” vienu iš įkūrėjų ir valdybos nariu dr. Robertu Langeriu bei pakvietė jį apsvarstyti investicijų ir plėtros galimybes Lietuvoje.

Lietuvos vidaus reikalų ministrė Agnė Bilotaitė grįžo iš vizito Ukrainoje, kur kartu su Latvijos, Estijos ir Lenkijos ministrais susitiko su Ukrainos vidaus reikalų ministru Denisu Monastyrskiu. Ministrė teigia, jog aktyviai ieškoma sprendimų, kaip įgyvendinti išaldyto turto konfiskavimą ir realizavimą, o gautas lėšas panaudoti Ukrainos rėmimui. Lietuvoje išaldytų piniginių lėšų suma sudaro beveik 23 mln. eurų.

JAV su verslo misija viešėdama ekonomikos ir inovacijų ministrė Aušrinė Armonaitė, apsilankiusi lietuviško kapitalo bendrovės „Northway Biotech” vaistinių preparatų tyrimų ir gamybos padalinyje Bostone, teigia, kad tokia strateginė plėtra leidžia mūsų šalies bendrovėms tapti aukštos pridėtinės vertės paslaugų ir produktų globalios rinkos dalyvėmis. Profesoriaus V. A. Bumelio valdoma kompanija „Northway Biotech”, atliekanti užsakomuosius vaistinių preparatų tyrimus ir užsiimanti šių preparatų gamyba, 2021 m. sausį atidarė 2800 kv. m. biofarmacinių vaistų kūrimo ir gamybos padalinį Bostono technologijų parke. Investicijos į šį bendrovės padalinį JAV siekia 40 mln. JAV dolerių. Pasak ministrės, Lietuva turi stiprų gyvybės mokslų tyrimų ir gamybos potencialą, o beveik du dešimtmečius sėkmingai veiklą plėtojanti „Northway” įmonių grupė yra puikus to pavyzdys.

Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja priėmė rezoliuciją dėl Rusijos agresijos prieš Ukrainą pasekmių. Joje yra nuostata dėl būtinybės kuo greičiau steigti tarptautinį baudžiamąjį tribunolą Rusijos aukščiausiai politinei ir karinei vadovybei teisti. Vilniuje gegužės 6 d. buvo diskutuojama, kaip užtikrinti Rusijos ir Baltarusijos vadovų Vladimiro Putino ir Aleksandro Lukašenkos individualią baudžiamąją atsakomybę už karo nusikaltimus Ukrainoje.

Vilniaus miesto savivaldybė, drauge su jai priklausančia Vilniaus miesto krepšinio mokykla (VMKM), nenaudojamame sporto mokyklos korpuse įrengė gyvenamąsias patalpas, kuriose nuo šiol gyvens Ukrainos karo pabėgėliai, rašoma Vilniaus m. sav. pranešime.

Lietuvos vidaus reikalų ministrė Agnė Bilotaitė kartu su Policijos generaliniu komisaru Renatu Požėla Ukrainos vidaus reikalų ministru Denisui Monastyrskiu pristatė karo nusikaltimus padėsiančią tirti Lietuvos pareigūnų ir ekspertų grupę bei perdavė techninę pagalbą Ukrainos policijai. Ministrė A. Bilotaitė atkreipė dėmesį į būtinybę stiprinti šalių teisėsaugos bendradarbiavimą ir operatyviau keistis informacija dėl prekybos žmonėmis. Į Lietuvą plūstelėjus dideliame karo iš Ukrainos pabėgėlių srautui, buvo pastebėtos pirmosios galimos prekybos žmonėmis apraiškos.

Prie Ukrainos ambasados Vilniuje gegužės 6 d. įvyko apsikabinimų akcija, siekiant pagerbti šios šalies laisvės gynėjus. Į akciją pakvietė Lietuvos paštas. Jis pakvietė apsirengti viena iš Ukrainos vėliavos spalvų ir per pietų pertrauką ateiti prie Ukrainos ambasados, kur įvyko planuojamas masinis apsikabinimas.

Baltarusijai įvedus bevizį režimą, vykstančiųjų srautas išaugo trečdaliu, pranešė LNK žinios. Lietuvos gyventojai teigia vykstantys verslo tikslais, taip pat aplankyti artimųjų, pažįstamų, išpilti pigesnio kuro. Lietuvai nuo gegužės panaikinus dėl COVID-19 buvusią ekstremaliąją situaciją, taip pat padaugėjo ir atvykstančiųjų iš Rusijos bei Baltarusijos, turinčių Šengeno vizas. Minskas pranešė, kad Baltarusijos sieną su Latvija ir Lietuva be vizų galima kirsti pasienio punktuose nuo balandžio 15-osios iki gegužės 15-osios. Lietuvos žvalgyba įspėjo, kad Rusijai pradėjus karą Ukrainoje, Lietuvos piliečiams vykstant į Rusiją ir Baltarusiją šių šalių žvalgybos tarnybos imasi aktyvesnių veiksmų bandydamos juos verbuoti.

Lietuvos Vyriausybė iš Ukrainos nuo karą į Lietuvą pabėgusių ukrainiečių vaikų švietimui papildomai skyrė 6,7 mln. eurų. Kaip pranešė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM), lėšos bus skirtos vaikų ugdymui ir pavėžėjimui į mokyklas finansuoti iki šių mokslo metų pabaigos.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

DEIMANTINĘ SUKAKTĮ LIETUVIŲ FONDAS PASITIKO GRAŽIAIS DARBAIS

Lietuvių Fondo nariai, 2022-aisiais švenčiantys organizacijos 60-metį, balandžio 30 d. rinkosi į 59-ąją LF narių metinį suvažiavimą. Savo sukaktį Lietuvių Fondas pasitiko gražiais darbais. Apie tai, kokius darbus organizacija nuveikė 2021-aisiais, ir buvo kalbama suvažiavime.

Suvažiavimą atidarė LF tarybos pirmininkas **Taurus Biublys**. Nuskambėjo JAV himno įrašas, o Lietuvos Respublikos himną sugiedojo Kauno valstybinio muzikinio teatro solistas **Egidijus Baviškinas**. Prasmingą Invokaciją perskaitė Jurgio Matulaičio komisijos direktorius **Vaidas Lukoševičius**, SJ ir pakvietė visus suvažiavimo dalyvius Tylos minute pagerbti 2021-2022 04.01 mirusius LF narius.

ambasadorius **Vaclovas Šalkauskas**, LR generalinė konsulė Los Angeles **Laima Jūrevičienė**, LR garbės generalinė konsulė **Ingrida Bublienė**.

Lietuvių Fondo 58 -tojo narių metinio suvažiavimo, vykusio 2021 m. gegužės 1 d., protokolo santrauką perskaitė sekretorė **Laima Apanavičienė**.

Registracijos komisijos pirmininkas **Dalius Vasys** susirinkusiems pranešė, kad iš viso balsavo nariai, turintys 8671 balsų teisę, kas sudaro 35% visų galimų balsų. Kворumas išlaikytas.

Nominacijų komisijos pirmininkas **Marius Kasniūnas** pristatė šešis kandidatus į LF tarybą. Suvažiavimo metu 3 metų kadencijai į LF tarybą buvo išrinkti penki iš jų: **Sau-**

LR generalinė konsulė Čikagoje **Sigrida Mulevičienė** sveikina Lietuvių Fondo 59-ojo suvažiavimo dalyvius. Prezidiume iš kairės: **Laima Apanavičienė**, **Milda Davis**, **Taurus Biublys**. *LF nuotr.*

JAV LB Krašto valdybos pirmininkas **Arvydas Urbonavičius** sveikina LF tarybos pirmininką **Taurą Bublį** su Lietuvių Fondo 60-mečiu. *LF nuotr.*

Pasveikinti suvažiavimo dalyvius atvyko LR generalinė konsulė Čikagoje **Sigrida Mulevičienė**. JAV LB Krašto valdybos pirmininkas **Arvydas Urbonavičius** pasveikino Fondą 60-mečio proga, vaizdo sveikinimą atsiuntė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkė **Dalia Henke**. Sveikinimus raštu suvažiavimui atsiuntė LR ambasadorė JAV **Audra Plepytė**, LR generalinis konsulas New York

lius Čyvas, Viktoras Kaufmanas, Vytautas Narutis, Rimas Radzevičius ir Loreta Sadauskas.

LF tarybos pirmininkas **Taurus Biublys** ir LF valdybos pirmininkė **Milda Davis** apžvelgė 2021 metų veiklos metus, pasidžiaugė gerais darbo rezultatais.

Finansų komiteto (pir-

2022 m. Lietuvių Fondo taryba (iš kairės): **Antanas Razma**, **Rimas Radzevičius**, **Jonas Howes**, **Saulius Čyvas**, **Loreta Sadauskas**, **Taurus Biublys**, **Milda Davis**, **Viktoras Kaufmanas**, **Audronė Pavilčius-Karalius**, **Marius Kasniūnas**, **Dalius Vasys** ir **Juozas Kapačinskas**. *LF nuotr.*

mininkas **Gintaras Vaišnys**) pranešimą perskaitė **Viktoras Kaufmanas**. Su 2021 metų nuveiktais darbais suvažiavimo dalyvius supažindino išdininė **Laima Kilienė**, Pelno skirstymo

komisijos pirmininkas **Juozas Kapačinskas** ir Plėtros komiteto pirmininkas **Jonas Howes**.

Pasibaigus 59-ajam LF narių metiniam suvažiavimui, vyko Fondo tarybos posėdis.

Jame vienerių metų kadencijai LF tarybos pirmininku išrinktas **Taurus Biublys**, o LF valdybos pirmininke – **Audronė Pavilčius-Karalius**.

LF informacija

XX amžiaus septintojo dešimtmečio pradžioje antrosios lietuvių emigrantų Jungtinėse Amerikos Valstijose bangos atstovų iškelta mintis įsteigti „milijono dolerių fondą lietuviškiems reikalams“ galėjo ir netapti „kūnu“. Nuo jų atvykimo į JAV tebuvo praėjęs vienas dešimtmetis, ne vienam jų teko keisti profesiją, dirbti mažai apmokamus, fiziškai sunkius darbus, pradėti savo gyvenimą kone nuo pradžių. Net ir tada didžioji dauguma karo vėtytų ir mėtų lietuvių

pabėgėlių jautėsi tebesikabinantys į gyvenimą, bandantys išgyventi. Tad 1960 m. gruodžio 8 d. dienraštyje „Draugas“ dr. Antano Razmos iškelta mintis „bendrom jėgom suorganizuoti ką nors konkretesnio, kad tuo dabar ir ateityje lietuviai galėtų naudotis ir mus garbingai prisiminti“ galėjo būti palaikyta dar viena gražia, deja, neįgyvendinama svajone (**Antanas Razma** „Milijono dolerių fondas lietuviškiems reikalams ir to fondo parlamentas“, „Draugas“, 1960 m. gruodžio 8 d.). Beje, tuo metu su milijono dolerių ar geležinio fondo idėja varžėsi ne mažesnio pritarimo tarp JAV lietuvių sulaukusi dar viena svajonė – lietuviškos gimnazijos įkūrimas. Todėl nemažai

buvo ir tokių kaip veterinaras **L. Kriaučeliūnas**, kuris spaudoje rašė: „fondo minčiai šiuo metu nepritariau, bet jeigu būtų organizuojama lietuviška gimnazija, mielai jungiuos į rėmėjų eiles...“ („Draugas“, 1961 m. vasario 18 d.).

Žiūrint iš šių dienų perspektyvos, dr. A. Razma norėjo ne tiek ir daug – jis kreipėsi į 1 400 pasaulyje gyvenančių pasiturinčių lietuvių, prašydamas naujai kuriamam fondui paaugoti po 1 000 dolerių. To meto realybė buvo iškalbinga: lietuvių gydytojų ir dantų gydytojų buvo priskaičiuojama per 700, kitus 700 sudarė inžinieriai, prekybininkai, bankininkai ir kitų profesijų lietuviai. Tad nors užsibrėžtas milijonas ir yra fantastiškas

Pirmasis LF tarybos pirmininkas dr. **Antanas Razma** ir pirmasis LF valdybos pirmininkas **Teodoras Blinstrubas**. *LF*

skaičius, mąstė dr. Razma, bent jau matematiškai „mums lietuviams jis yra pasiekiamas reikalas“. Šiandien Lietu-

vių Fondo (angl. *Lithuanian Foundation, Inc.*; toliau – LF) įkūrimas – jau istorija. Apie ją galima paskaityti trijuose LF veikle aprašančiuose tomuose: Lietuvių fondo pirmasis dvidešimtmetis, 1962–1982 [red. **Apolinaras P. Bagdonas**], Lietuvių Fondas 1962–1982–1992 [vyr. red. **Antanas Juodvalkis**] ir Lietuvių Fondas / Lithuanian Foundation III 1992–2012 [red. **Danutė Bindokienė**]. Šiame straipsnyje trumpai apžvelgsiu šešis organizacijos dešimtmečius.

Pirmasis dešimtmetis (1962–1972)

1961 m. sausio 8 d. Čikagoje įvyko pirmasis formalus būsimo fondo organizatorių posėdis. Tų metų kovo 19 d.

(Nukelta į 6 psl.)

(Atkelta iš 5 psl.)

LIETUVIŲ FONDUI – 60

pradėtos derybos su Čikagos veikėjais ir JAV Lietuvių Bendruomenės Centro valdybos pirmininku Stasiu Barzduku ir vicepirmininku dr. Algirdu Nasvyčiu. Pastarojo susirinkimo metu dalyvių dauguma pasisakė už vieno fondo įsteigimą. 1961 m. rugsėjo 2–3 d. New York vykusioje JAV LB Krašto III tarybos I sesijoje JAV LB Krašto tarybos nariai vienbalsiai pritarė dr. Antano Razmos pasiūlymui steigti Lietuvių Fondą, kurį tvarkys nariai-aukotojai. 1962 m. vasario 10 d. išrinkta laikinoji dvylikos narių LF Taryba (tarybos pirmininkas – dr. Antanas Razma, valdybos – Teodoras Blinstrubas). Buvo suredaguoti fondo įstatai (autorius adv. Algimantas Kėželis) ir patvirtinti JAV Lietuvių Bendruomenės. 1962 m. kovo 14 d. LF įregistruotas Illinois valstijoje kaip pelno nesiekianti organizacija – Lithuanian Foundation, Inc. 1963 m. gegužės 18 d. Jaunimo centre įvyko pirmasis metinis LF suvažiavimas. Iki suvažiavimo naujai įkurtam fondui suaukota 71,670 dol. Slaptu balsavimu į naują tarybą išrinkti: 3 metams – Antanas Razma, Gediminas Balukas, Ferdinandas Kaunas, Petras Kisielius ir Balys Poškus; 2 metams – Teodoras Blinstrubas, Zigmąs Dailidka, Antanas Rėklaitis, Vytautas Tauras ir Viktoras Šimaitis; 1 metams – Jonas Švedas, kun. Benediktas Sugintas, Kazys Ambrozaitis, Jonas Bagdanavičius ir Viktoras Naudžius.

Nuo 1962 m. LF turi savo įgaliotinius įvairiose JAV vietovėse ir net Pietų Amerikoje bei Australijoje. Pirmaisiais metais LF lietuviškam švietimui paskyrė 1,200 dol. 1967 m. LF sulaukė pirmojo prašymo stipendijai gauti. Tais metais paskirta pirmoji 1,500 dol. stipendija lituanistikos studijoms.

Antrasis dešimtmetis (1972–1982)

1973 m. LF įsteigtas pirmasis Algio Stankaus stipendijų fondas, skirtas studentams iš Lietuvos tęsti muzikos ir meno studijas JAV. Pirmąjį milijoną dolerių LF sutelkė per pirmuosius dvylika veiklos metų. 1974 m. pabaigoje LF pasiekė pagrindinio kapitalo 1 mln. dol. ribą ir ją perkopė. Tada LF buvo 3 964 nariai.

1980 m. LF pagrindinis kapitalas pasiekė 2 mln. dol. Dailininko Adomo Valeškos pasiūlymu, 1980 m. prie LF buvo įsteigta Meno puoselėjimo komisija. Vėliau LF taryba nutarė šalia LF įsteigti atskirą organizaciją – Lietuvių dailio-

jo meno institutą, kuris veikė kaip LF padalinys ir kaupė išveivijos dailininkų meno darbų kolekciją. Iki 1982 m. LF lietuvišką veiklą išveivijoje parėmė vieno milijono dolerių parama. 1980–1981 m. LF nupirko didžiąją dailininko Prano Domšaičio kūrybinio palikimo dalį, kuri vėliau bus padovanota Lietuvai.

Trečiasis ir ketvirtasis dešimtmečiai (1992–2002 ir 1982–1992)

1984 m. LF kapitalas pasiekė 3 mln. dol. 1991 m. liepos 27 d. Čikagoje vykusiame neeiliniame LF narių suvažiavime nuspręsta vieną milijoną dolerių iš pagrindinio kapitalo paskirti neseniai įkurtai Lietuvos Respublikai, konkrečiai – naujos valstybės švietimo ir kultūros reikalams. Nuo 1990 m. LF yra nepriklausomas LR švietimo, mokslo, kultūros ir studijuojančio lietuvių jaunimo rėmėjas.

2000 m. LF kapitalas perkopė 10 mln. dol. sumą. Tais pačiais metais miręs J. Alphonso Šarauškas (1920–2000) LF testamentu paliko per 2,3 mln. dol. Šiandien J. Alphonso Šarauško fondas remia įvairius projektus.

2001 m. liepos 26 d. Lietuvos dailės muziejaus galerijoje atidaryta nuolatinė Prano Domšaičio kūrybos ekspozicija. 2002 m. Juozas Ručys (1911–2002) visą savo turtą – 1,054,650 dol. – testamentu paliko LF.

Penktasis dešimtmetis (2002–2012)

2003 m. LF kapitalas pasiekė 15 mln. dol. 2005 m. sausį LF direktorių taryba, įvertinusi LF steigėjo ir ilgamečio tarybų ir valdybų pirmininko dr. Antano Razmos nuopelnus LF, vienbalsiai išrinko dr. Razmą LF Tarybos garbės pirmininku su teise iki gyvos galvos dalyvauti visuose LF tarybos, valdybos ir jų komitetų posėdžiuose. 2004 m. Klaipėdos paveikslų galerija pavadinta Prano Domšaičio vardu. 2005 m. pradėtas leisti LF periodinis leidinys „Liepsna“.

2006 m. LF Taryba priėmė Finansų komiteto siūlymą investicijų patarėjais pasirinkti „Morgan Stanley Smith Barney“. Tais pačiais metais įsteigta Lietuvių Fondo taurė, kuri įteikiama stipriausiai vyrų grupės (A) komandai. Kartu su LF taure nugalėtojams įteikiama ir 1 000 dol. piniginė premija, kurią laimėjusioji komanda perduoda jos pasirinktai lituanistinei mokyklai.

2007 m. LF Lietuvos dailės muziejui padovanojo dar 135 Prano Domšaičio darbus. Iš viso Lietuvai padovanoti 665 šio dailininko darbai. Tais pačiais metais Lietuvą pasiekė

ir Mstislavo Dobužinskio piešinių kolekcija (37 darbai). 2007 m. patobulintas LF investicijų administravimas, suteikęs galimybę racionaliau tvarkyti LF kapitalą, prognozuoti pajamas bei uždirbti pelno, skirti kuo daugiau lėšų paramai ir stipendijoms. 2007 m. po atliktos LF narių apklausos pako-reguotos LF pelno skirstymo gairės. Išleista kompaktinė plokštelė (DVD) apie LF reikšmę išveivijos lietuviškai veiklai ir lankstinukas.

2008-uosius LF paskelbė Jaunimo metais. 2008 m. pirmą kartą surašytos LF investicijų veiklos gairės „Investment Policy Statement“, kurios nustatė rizikos tolerancijos ribas, pagal kurias buvo iš pagrindų pertvarkyti visų investicijų paskyrimai. 2008 m. Finansų komisija, pasiremusi Yale Fondo pavyzdžiu, suformavo investicijų kryptį, pirmumą teikiant ilgalaikėms investicijoms, numatant metines paskolas, pelną bei išlaidas. Tais pačiais metais priimtas sprendimas suteikti 1,1 mln. dol. paskolą Jaunimo rūmų prie Pasaulio Lietuvių Centro statybai su 4,75 proc. palūkanomis.

2009 m. LF pradėjo bendradarbiauti su „Foundant“ bendrove. Įdiegta „Grant Lifecycle Manager“ programa lietuvių ir anglų kalbomis, leidusi paraiškų ir stipendijų teikėjams savo anketas pateikti internetu. 2009 m. LF taryba sutiko perimti PLC 1,08,000 dol. banko paskolą. 2011 m. kovo 8 d. vykusiame LF tarybos posėdyje nutarta sumažinti direktorių skaičių taryboje. LF narių metiniame suvažiavime priėmus LF įstatų pakeitimą, direktorių skaičius taryboje buvo sumažintas nuo 18 iki 15. Nuo 2012 m. kasmet renkami penki direktoriai.

Šeštasis dešimtmetis (2012–2022)

2012 m. balandžio 14 d. LF 50-mečio pokylis iškilmingai paminėtas „The Hyatt Lodge“ viešbutyje (Oak Brook, IL). Jo metu pagerbti LF įkūrėjai dr. Antanas Razma, Sr. ir dr. Kazys Ambrozaitis. 2013 m. LF pasitiko su 20 mln. dol. kapitalu. 2013 m. LF Lietuvos dailės muziejui perdavė Ados Peldavičiūtės-Montvydienės (1907–1967) 26 paveikslų kolekciją. Tų pačių metų liepos 3 d. Ados Peldavičiūtės-Montvydienės paroda atida-

Joseph Vilcha (Juozas Vilčiauskas), (1923–2014) Lietuvių Fondui testamentu palikęs 15,5 mln. dol. **LF**

ryta Lietuvių dailės muziejuje Vilniuje.

2014 m. LF kapitalas perkopė 38 mln. dol. sumą. Tais metais gautas didžiausias LF istorijoje palikimas – Joseph Vilcha (Juozas Vilčiauskas, (1923–2014) fondui testamentu paliko 15,5 mln. dol. sumą. 2014 m. LF sulaukė dar vieno – Genovaitės (1922–2011) ir Kazio (1915–2004) Trečiokų – palikimo, kurį sudarė 2,787 mln. dol. Trečiokus su fondu siejo ilgametė draugystė. Jie buvo vieni pirmųjų LF narių, 1962 m. paaukojęsi 1,200 dol. Trečiokų prašymu, šiandien jų palikimo palūkanos skiriamos studentų stipendijoms. 2015 m. LF priklausė daugiau nei 8 000 narių visame pasaulyje.

2017 m. kovo 26 d., eidamas 95-uosius metus, mirė LF įkūrėjas, JAV lietuvių veikėjas, gydytojas, Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaras, Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordino kavaliereus dr. Antanas Razma.

2021 m. gautas antras pagal dydį palikimas – Mary Kušeliauskas-Barzda (1933–2020) 3 mln. dol. palikimas. 2021 m. įvairių projektų paramai išmokėta 1,042,722 dol. (iš jų 14,447 dol. iš specialių vardinių fondų pagal šių fondų steigėjų pageidavimus ir nurodymus, tiesiogiai Lietuvos ir JAV organizacijoms); stipendijoms – 368,637 dol., iš jų 29,548 dol. iš LF specialios paskirties vardinių fondų pagal specifinius steigėjų pageidavimus ir nurodymus tiesiogiai mokslo įstaigoms Lietuvoje. Iš viso išmokėta 1411,359 dol. 2021 m. pabaigoje LF veikė 115 vardinių fondų. 2021 m. LF kapitalas perkopė 50 mln. dol. Nuo 1962 m. iki 2021 m. pabaigos įvairiems

lietuviškiems projektams ir stipendijoms išdalinta įspūdinga suma – 25 mln. dol.

LF apdovanojimai

2014 m. LF apdovanotas Lietuvos valstybės apdovanojimu už Lietuvos garsinimą užsienyje „Lietuvos diplomatinis žvaigždė“.

2017 m. gruodžio 28 d. LF už ilgametės veiklos nuopelnus įteiktas „Globalios Lietuvos apdovanojimas“. Apdovanojimą – Stasio Žirgolio sukurtą statulėlę – Vilniaus Rotušėje įteikė LR Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Šis garbingas įvertinimas skirtas visiems LF kūrėjams, jam aukojusiems, organizacijoje dirbusiems ir dirbantiems žmonėms. LF vardu apdovanojimą priėmė LF tarybos nariai Vytautas Narutis ir Agnė Vertelkaitė, LF valdybos narys Leonas Narbutis.

2021 m. už ypatingus nuopelnus puoselėjant lietuvių užsienyje, skatinant užsienyje gyvenančių lietuvių įtraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės Lietuvoje kūrimą Lietuvių Fondas apdovanotas Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos garbės ženklo „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“ Aukso Vyčiu.

LF Tarybos pirmininkai:

Antanas Razma (1962–1965, 1979–1981, 2001–2004), Gediminas Balukas (1966–1971, 1977–1978), Kazys Ambrozaitis (1972–1973), Jonas Valaitis (1974–1976), Stasys Baras (1982–1984, 1988–1990), Povilas Kilius (1985–1987, 1991–1993), Marija Remienė (1994–1995), Vytautas Kamanatas (1996–1997, 2005–2006), Algirdas Ostis (1998–2000), Arvydas Tamulis (2007–2009), Rimantas Griškėlis (2009–2012), Marius Kasniūnas (2012–2015), Saulius Čyvas (2015–2018), Audronė Pavilčiū Karalius (2018–2021), Tauras Bublys (nuo 2021 m. gegužės – iki 2022.4.30)

LF Valdybos pirmininkai:

Teodoras Blinstrubas (1962–1965), Antanas Razma (1966–1970, 1974–1978, 1984–1986), Kazys Ambrozaitis (1971), Jonas Valaitis (1972–1973), Gediminas Balukas (1979–1982), Viktoras Naudžius (1983), Marija Remienė (1987–1989), Algirdas Ostis (1990–1992), Stasys Baras (1993–1995, 2002), Povilas Kilius (1996–1998, 2000–2002, 2003–2004), Rūta Staniulienė (1999), Arvydas Tamulis (2004–2005), Sigita Balzekienė (2005–2006), Ramūnas Astrauskas (2007–2009), Marius Kasniūnas (2009–2012), Arvydas Tamulis (2012–2015), Marius Kasniūnas (2015–2018), Tauras Bublys (2018–2021), Milda Davis (nuo 2021 m. gegužės – iki 2022.4.30))

Parengė Dalia Cidzikaitė, LF informacija

JUNGTINĖJE KARALYSTĖJE, VELSE DĖMESYS EKONOMINIAM BENDRADARBIAVIMUI IR LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Gegužės 2-4 dienomis Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje (JK) **Renatas Norkus** susitiko su Kardifo miesto meru **Rodu McKerlichu**, Velse lietuvių bendruomene ir Kardifo universiteto, Vello gyvybės mokslų ir prekybos rūmų atstovais.

Susitikimo su Kardifo meru R. McKerlich ir Kardifo tarybos ekonominės plėtros vadovu **Kenu Poole'u** metu ambasadorius R. Norkus aptarė Vello lietuvių padėtį, indėlį į vietinę kultūrą ir ekonomiką, galimą kultūrinį bendradarbiavimą, patalpų lietuvių bendruomenėms reikmėms suteikimo galimybes Kardifo mieste.

Su Vello lietuvių bendruomene aptarti bendruo-

menei aktualūs klausimai ir problemos, su kuriomis susiduria bendruomenė, bendri ateities planai, skatinantys bendruomeniškumą ir pilietiškumą. Ypatingas dėmesys skirtas lituanistiniam švietimui, planuojant steigti pirmąją lituanistinę mokyklą.

Jungtinės Karalystės statistikos duomenimis, Velse iš viso gyvena apie 3000 tūkstančiai Lietuvos piliečių.

Susitikimo su Kardifo universiteto, Vello gyvybės mokslų centro „Wales Bio Hub“ atstovais metu aptartos bendradarbiavimo galimybės gyvybės mokslų ir energetikos inovacijų srityje, pasirodymas „Life Sciences Baltics“ 2023 renginiui ir perduotas kvietimas dalyvauti Europos pramonės biotechno-

Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje (JK) Renatas Norkus su Vello lietuvių bendruomene.

LR URM

logijos ir bioekonomikos konferencijoje Vilniuje. Susitikime su Vello prekybos rūmų prezidentu **Paulu Slevinu** diskutuota

apie bendradarbiavimą, ieškant verslo partnerių Lietuvos eksportuotojams, bendrų renginių organizavimo galimybes.

JK statistikos duomenimis, Velse iš viso gyvena apie 3000 tūkstančiai Lietuvos piliečių.

LR URM

JUNGTINĖS KARALYSTĖS BOSTONO LIETUVIŲ BENDRUOMENEI 10 METŲ

Jungtinės Karalystės (JK) Bostono lietuvių bendruomenės 10 metų jubiliejaus ir Motinos dienos šventėje.

LR URM

Gegužės 1 dieną Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje (JK) **Renatas Norkus** dalyvavo Bostono lietuvių bendruomenės 10 metų jubiliejaus ir Motinos dienos šventėje.

„Nuoširdžiai sveikinu Bostono lietuvių bendruomenę 10-ojo jubiliejaus, o visas mamas Motinos dienos proga. Per visus šiuos metus aktyviai skatinote lietuvius būti vieningus ir branginti mūsų tautos tradicijas. Nuoširdžiai dėkoju už jūsų pastangas stiprinti Lietuvos ir Jungtinės Karalystės bendradarbiavimą ir už prasmingą bei reikalingą Bostono lituanistinės mokyklos veiklą“, – sveikino ambasadorius R. Norkus.

Ambasadorius taip pat įteikė padėkas aktyviausiems Bostono bendruomenės nariams ir savanoriams, perdavė ambasados dovanas ir knygas Bostono lituanistinei mokyklai „Rūta“.

Lietuvių bendruomenę taip pat pasveikino Bostono miesto meras Frankas Pickettas.

Bostono lietuvių bendruomenė susikūrė 2011 metais. Bendruomenės nariai aktyviai prisideda prie labdaros projektų bei puoselėja lietuviškas tradicijas. Bendruomenės misija – sukurti pozityvią, sveitingą aplinką suaugusiems ir vaikams bei teikti visokeriopą pagalbą pažeidžiamiesiems lietuvių bendruomenės nariams.

LR URM

GERIAUSIUOSE UŽSIENIO UNIVERSITETUOSE STUDIJOJANTIEMS LIETUVIAMS – PUSANTRO KARTO DIDESNĖ LIETUVOS VALSTYBĖS PARAMA

Nuo rugsėjo augs parama Lietuvos studentams, studijuojantiems geriausiuose užsienio universitetuose. Parama, skirta studijų kainai padengti, sieks iki 35 tūkst. eurų vieniems studijų metams. Šiandien tokiam švietimo, mokslo ir sporto ministerijos siūlymui pritarė Vyriausybė.

„Studentai, baigę studijas lyderiaujančiose užsienio aukštosiose mokyklose, grįš dirbti Lietuvai, tad jiems valstybės parama itin svarbi. Studijos šiose mokyklose vis brangsta, o tokias

kainas padengti įstengia ne visi. Norime išlaikyti galimybę studentams sėkmingai užbaigti studijas. Valstybės pagalba ypač pravertis tiems, kurie mokosi pagal magistrantūros ir doktorantūros programas, kurioms reikalinga itin aukšto lygio studijų aplinka“, – sako švietimo, mokslo ir sporto ministrė Jurgita Šiugždiniene.

Šiuo metu konkurso būdu skiriamos valstybės paramos, kurios dydis – iki 22 tūkst. eurų per metus, neužtenka padengti vis augančių metinių studijų kainų užsienio

universitetuose. Pvz., Jungtinėje Karalystėje jos gali svyruoti nuo 25 iki 40 tūkst. eurų, JAV – net iki 50 tūkst. eurų.

Daugiau dėmesio bus skiriama antrosios pakopos studijoms. 50 proc. šiai studentų paramos programai numatytų lėšų bus teikiamos lietuviams, įstojuosius į magistrantūros studijų programas.

Atsižvelgiama į tai, jog magistrantūros studijose siekiama įgyti aukštesnę kvalifikaciją, kuriai būtina užtikrinti tinkamą akademinę, mokslinę bei technologinę aplinką. Stipriausi užsienio universitetai studentams gali pasiūlyti išskirtines sąlygas, studijuojant pagal magistrantūros programas, suteikti prieigą prie naujausių tech-

nologijų, aukšto tarptautiškumo lygio studijų. Be to, magistrantūros studijos dažnai yra trumpesnės, tad paramą bus galima skirti daugiau asmenų.

Padidintą paramą galės gauti pretendentai, kurie pakviesti studijuoti arba jau studijuoja aukštosiose mokyklose, patenkančiose tarp pirmųjų 20 bent į vieną iš trijų pasaulinių reitingų. Paramą pagal doktorantūros programas studijuojantiems asmenims bus galima suteikti jiems įstojus į pirmąsias 200 aukštųjų mokyklų.

Kol kas į valstybės paramą gali pretenduoti studentai,

Asociatyvi nuotrauka.

LR ŠM

įstoję ar jau studijuojantys pirmosiose 50 užsienio aukštųjų mokyklų. Vis tik atsižvelgus į pastarųjų metų konkursų duomenis, žemiausias reitingas universiteto, kuriame studijuojančiam asmeniui skirta parama, buvo 17.

Šiomet paramai užsienyje studijuojantiems studentams numatyta skirti 933 tūkst. eurų iš valstybės biudžeto. 2021 m. tam buvo skirta 712,5 tūkst. eurų.

LR ŠM

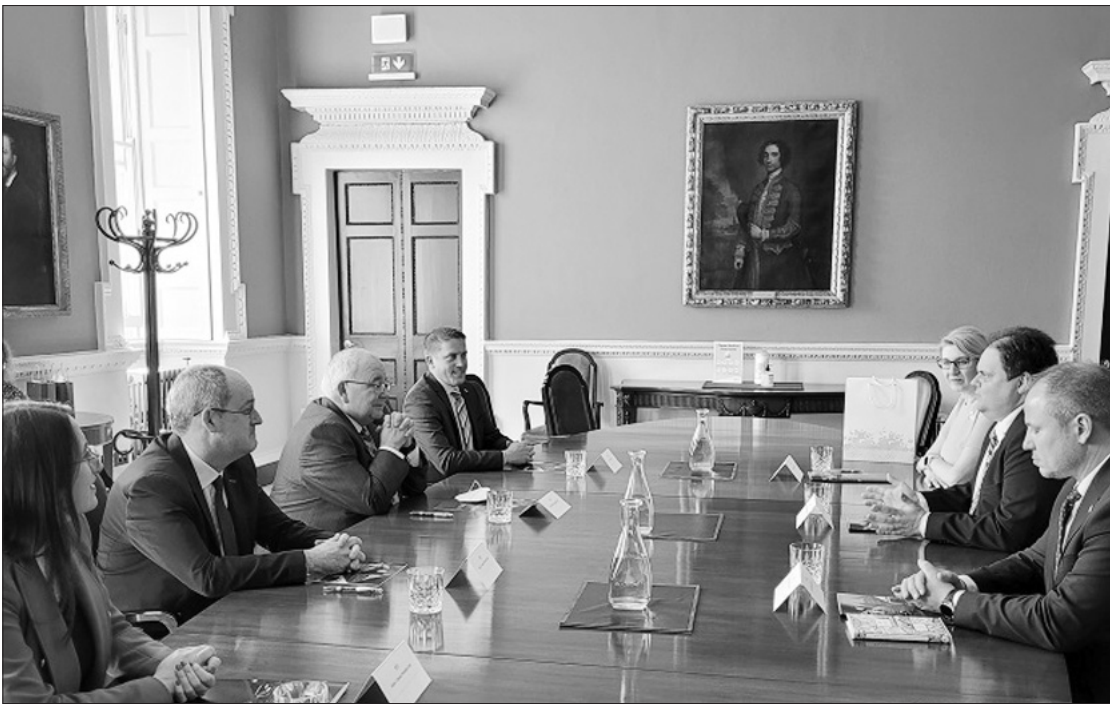
LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais 9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.

Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

SEIMO NARIAI AIRIJOJE APTARĖ PARAMĄ UKRAINAI, DOMĖJOSI LIETUVIŲ KALBOS MOKYMO AIRIJOS VIDURINĖSE MOKYKLOSE GALIMYBĖMIS

Seimo narių susitikimas su Airijos Irachto atstovais ir Airijos lietuvių bendruomene Dubline. Lietuvos Respublikos ambasados Airijoje nuotr.

Seimo Tarpparlamentinių ryšių su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste grupės pirmininkė **Dalia Asanavičiūtė** ir Seimo narys **Giedrius Surplys** balandžio 23–26 d. dalyvavo susitikimuose su Airijos Irachto atstovais ir Airijos lietuvių bendruomene Dubline (Airija).

Airijos Parlamente Seimo nariai susitiko su Senato pirmininku **Marku Deiliu** (Mark Daly), Atstovų rūmų pirmininku **Šonu O'Fergeilu** (Seán Ó Feargháil), Airijos parlamento Tarpparlamentinių ryšių su Lietuva grupės pirmininku **Kormaku Devlinu** (Cormac Devlin), Užsienio reikalų ir gynybos komiteto pirmininku

Čarliu Flanaganu (Charlie Flanagan) ir draugystės grupės atstovais.

„Visų susitikimų metu užsitikrinome tvirtą Airijos parlamento paramą Ukrainos Europos Sąjungos narės kandidatės statuso palaikymui, taip pat sankcijų griežtinimui. Airija yra neutrali valstybė, nėra NATO narė, tačiau Uk-

rainai jau skyrė humanitarinės pagalbos už 50 mln. eurų per Raudonąją Kryžių ir kitas tarptautines organizacijas, yra pasiruošusi į Ukrainą siųsti taikos pajėgas“, – pasakojo D. Asanavičiūtė.

Vizito metu parlamentarai su *Post Primary Languages Institute* atstovais aptarė lietuvių kalbos mokymo Airijos vidurinėse mokyklose galimybes.

„Pasiūlėme pagalbą ruošiant metodinę medžiagą lietuvių kalbos mokymui, Lietuvos pagalbą vadovėliais, pagalbą ruošiant lietuvių kalbos egzaminus. Taip pat diskutavome, kaip didinti kalbos mokymo lankomumą ir populiarumą mūsų diasporos tarpe. Šiuo metu lietuvių kalbos, kaip pasirenkamo dalyko, mokosi 176 vaikai. Tačiau potencialas žymiai didesnis. Sutarėme, kad Lietuvos ambasadorius Marijus Gudynas lankysis mokyklose, kuriose gausiai mokosi lietuviai, ir ragins tiek pačius mokinius, tiek jų tėvus rinktis lietuvių kalbą kaip antrąją kalbą“, – sakė D. As-

navičiūtė.

Pasak Seimo Tarpparlamentinių ryšių su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste grupės pirmininkės, Airijos politikai vertina šioje šalyje gyvenančios mūsų diasporos indėlį, kuri dažnai yra lyginama su didele Airijos diaspora JAV. Abiejų diasporų įtaka rezidavimo valstybėse didelė.

Vizito metu Seimo nariai taip pat dalyvavo II-oje Airijos lietuvių sporto šventėje. Šio renginio metu vyko organizacijų mugė, kurioje D. Asanavičiūtė ir G. Surplys kartu su Airijos lituanistinėmis mokyklomis, organizacijomis, Lietuvos karo prievolės tarnyba, Lietuvos užimtumo tarnyba, „Renkuosi Lietuvą“ ir kt. organizacijomis turėjo atskirą standą ir bendravo su renginio lankytojais, atsakė į jų klausimus, pasakojo apie Seimo darbą.

Dalia Asanavičiūtė, Seimo Tarpparlamentinių ryšių su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste grupės pirmininkė

PAGALBA UKRAINAI IŠVEŽTI GRŪDUS PRISIEDA PRIE PASAULINIO APRŪPINIMO MAISTU

Pasaulinių maisto sistemų pokyčiai kovojant su klimato kaita. Tokia tema subūrė nuotolinio aukščiausio lygio ministrų susitikimo „*World Food Summit*“ dalyvius. Kasmetiniame, jau šeštajame susitikime, surengtame Danijos maisto, žemės ūkio ir žuvininkystės ministro **Rasmuso Prehno**, dalyvavo ir Lietuvos žemės ūkio ministras **Kęstutis Navickas**.

Ministrų susitikime daugiausia dėmesio skirta kovai su klimato kaita: buvo nagrinėjama, kaip pasaulinės maisto sistemos veikia klimato kaitą ir, atvirkščiai, kaip klimato kaita veikia žemės ūkį ir apsirūpinimą maistu. Susitikime dalyvavę žemės ūkio ministrai iš viso pasaulio atkreipė dėmesį ir į maisto švaistymo problematiką, ir į biologinės įvairovės, miškų nykimo klausimus, taip pat perėjimą prie klimato palankesnės mitybos.

Ministras K. Navickas atkreipė dėmesį, kad šis susitikimas yra kitoks, nes vyksta Rusijos žiaurios invazijos į Ukrainą akivaizdoje. Karas atkreipė visų dėmesį į pasaulinį apsirūpinimo maistu grandinių trapumą. Turime suprasti, kad pagalba Ukrainai išvežti grūdus taip pat prisideda prie apsirūpinimo maistu pasauliniu mastu.

Lietuvos mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystė, susijusi su agroekologija ir tvariomis maisto sistemomis, jau suteikia įžvalgų apie žemės ūkio ir maisto sistemų transformaciją. Ekonomikos, įskaitant žemės ūkio gamybos sistemas, dekarbonizavimas, tai yra priemonių, leidžiančių reikšmingai sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas skatinimas ir taikymas, taip pat yra vienas iš mūsų šalies prioritetų.

Tikslusis ūkininkavimas ir kitos skaitmeninės technologijos, skirtos padidinti gamybos efektyvumą ir padėti ūkininkams priimti sprendimus optimizuoti derlių, sumažinti poveikį aplinkai, yra dar viena vertinga priemonė. Norėdami tobulinti gyvulių auginimo sistemas, turime tęsti naujų diagnostikos, gydymo būdų, vaistų, pašarų ir pašarų priedų bei šalutinių produktų naudojimo tyrimus.

Galiausiai, partnerystės, keitimasis žiniomis, specializuotas mokymas, didinamas informuotumas, įskaitant platesnę visuomenę, apie klimato ir gamtos požiūriu pažangų žemės ūkį yra pagrindiniai elementai, padėsiantys užtikrinti sėkmingą perėjimą prie tvaresnio žemės ūkio ir maisto sistemų.

LR ŽŪM

REITINGŲ AGENTŪRA „MOODY'S“ PATVIRTINO LIETUVOS TURĖTĄ KREDITO REITINGĄ

Asociatyvi nuotrauka.

LR FM

Tarptautinė kredito reitingų agentūra „Moody's Investment Service“ patvirtino anksčiau Lietuvai suteiktą A2 ilgalaikio skolinimosi reitingą ir paliko stabilų perspektyvą.

„Šalies ekonomika sėkmingai įveikė pandemijos egzaminą – duomenys rodo, kad nesuklupo ir prasidėjus Rusijos karui prieš Ukrainą. Nepaisant beprecedenčio energetinių išteklių kainų kilimo ir kitų iššūkių, ekonominių vertinimų rodiklis išlieka faktiškai stabilus, o šalies ekonomika demonstruoja atsparumą iššūkiams“, – teigia finansų ministrė Gintarė Skaistė.

Tokį „Moody's“ agentūros ekspertų sprendimą nulėmė trys pagrindiniai veiksniai: nors išaugo geopolitinė įtampa, visgi narystė NATO užtikrina saugumo

garantijas, taip pat pastebėtas ryškus progresas stiprinant Lietuvos energetinį saugumą bei matomi teigiami lūkesčiai dėl Lietuvos ekonominio ir fiskalinio atsparumo Rusijos invazijos į Ukrainą šalutiniam poveikiui.

„Moody's“ Lietuvos kredito reitingus paskutinį kartą buvo pagerinę 2021 m. vasarį, kai 2015 m. suteiktas A3 (teigiama perspektyva) ilgalaikio skolinimosi reitingas buvo pakeltas į A2 (stabili perspektyva).

Kita tarptautinė kredito reitingų agentūra „Fitch Ratings“ Lietuvai yra suteikusi ilgalaikio skolinimosi reitingą „A“ (stabili perspektyva), „S&P Global Ratings“ – „A+“ (stabili perspektyva), „DBRS Morningstar“ – „A“ (teigiama perspektyva).

Papildoma informacija:

Kredito reitingas – rodiklis, suteikiantis investuotojams (kreditoriams) koncentruotą informaciją apie skolininko gebėjimo vykdyti savo finansinius įsipareigojimus lygį. Aukštas kredito reitingas rodo mažesnę riziką, kad skolininkas (emitentas) nevykdys įsipareigojimų, ir atitinkamai mažesnę skolinimosi kainą.

„S&P Global Ratings“ bendrovė priklauso įtakingų kredito reitingo agentūrų grupei, tokių kaip „Fitch Ratings“ ir „Moody's Investors Service“. Kredito reitingams išreikšti jos vartoja tam tikrą klasifikaciją ir simbolius bei nustato kredito vertę besiskolinančioms valstybėms ir bendrovėms naudodama standartizuotus kredito reitingus.

LR FM

ČIKAGOS LIETUVIŲ OPERA „KARMEN“ IŠSAUGO TRADICIJAS – LIETUVIŲ KALBA SKAMBA IR NEMOKANČIŲ LIETUVIŠKAI LŪPOSE

Lietuvių opera Čikagoje tęsia tradiciją – įprastai į spektaklio premjerą žiūrovai kviečiami praėjus porai savaitių po Velykų. Operos „Karmen“ premjera turėjo būti parodyta prieš dvejus metus, bet buvo atidėta dėl pandemijos.

1956-ųjų vasarą Čikagoje įkurtos lietuvių operos išskirtinumas – visos joje skambėjusios ir skambančios operos dainuojamos tik lietuvių kalba, nors kartais pagrindinius vaidmenis jose atlikdavo kitataučiai solistai, o chore dainuodavo lietuviškai nemokantys dainininkai. Taip ir ši kartą – naujasis pastatymas Georges'o Bizet opera „Karmen“ skambėjo ne originalo prancūzų kalba, bet lietuviškai.

„Čikagos lietuvių opera – vienas iš unikaliausių reiškinų Amerikoje. Tikriausiai vienintelė lietuvių diaspora, kuri turi operą. Norim išlaikyti tą pati dalyką – lietuviškai dainuoti”,

– aiškina choro vadovė **Nida Grigalavičiūtė**.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, pastaruosius dešimtmečius į naujausius pastatymus kviečiami kūrėjai iš Lietuvos. Operoje pagrindinį Karmen vaidmenį atliko solistė **Gabrielė Kuzmickaitė-Žukauskienė**, Don Chosė – **Egidijus Bavikinas**.

„Šitas vaidmuo, pasirodymas Čikagoje kaip jaunam atlikėjui – svajonės išsipildymas, žingsnis tolyn”, – LRT TELEVIZIJAI sako G. Kuzmickaitė-Žukauskienė.

„Čikagos lietuvių opera yra tai, kas telpa lietuviškos bendruomenės pavadinime. Jie viską turi, jie kaip kumštis, viena jėga, kuriems nėra neįmanomų dalykų, jie gali įveikti bet ką”, – priduria solistas E. Bavikinas.

Operą režisavo **Nerijus Petrokas**, jam tai pirmasis „Karmen“ pastatymas, dirigavo **Vytautas Lukočius**.

„Apie šią operą girdėjau

Čikagos lietuvių opera „Karmen“.

LRT stop kadras

nuo vaikystės, nes mano antros eilės dėdė buvo dirigentas Vytautas Viržonis, kuris taip pat yra dirigavęs čia. Mano žmonos tėtis yra Stasys Sodeika. Sodeikų šeima buvo „amerikonai”, atvažiavę čia iki atsikuriant Lietuvai 1918 metais, ir man tai yra lietuviškos išsaugojimas”, – teigia

dirigentas V. Lukočius.

„Čikagos lietuvių opera – tai tokia magija, kaip drugeelis išskleidžia savo spalvotus sparnelius virš didelės meno ugnies ir sudega per vieną vakarą, ir vėl nori išsiskleisti. Tai lietuvių opera yra ta aistra, kada ji nerimsta kažkurį laiką, kol išsprogsta gražiais druge-

liais scenoje bet kokiame žanre”, – sako Nerijus Petrokas.

Operos „Karmen“ premjera planuota prieš dvejus metus, tada atidėta dėl pandemijos. Pasak kūrėjų, įdėtas darbas nepažuvo ir premjera įvyko 2500 tūkstančio žiūrovų.

Margarita Alper, LRT.lt

NEMATERIALAUS KULTŪROS PAVELDO VERTYBIŲ SĄVADĄ PAPILDĖ GYVOS IR AKTUALIOS TRADICIJOS

Gegužės 8 d. vakarą iškilmingame renginyje Vilniaus rotušėje pristatyti devyni naujai į Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą įrašyti reiškiniai ir įteikti sertifikatai jų saugotojams. Iš kartos į kartą perduodamų tradicijų sąrašą šiemet papildė ir sostinės studentijos šventė.

Šventiniame renginyje kultūros puoselėtojus sveikino ir sertifikatus teikė kultūros viceministras **Albinas Vilčinskas**, Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktorius **Saulius Liausa**, Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvado komisijos pirmininkė prof. habil. dr. **Daiva Vyčiniene** ir komisijos nariai.

„Šiemet Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą papildė net devynios tradicijos, susiformavusios

skirtingu laiku ir skirtingose Lietuvos vietose: nuo Palangos vakaruose iki Ignalinos rytuose, nuo Biržų šiaurėje iki Dzūkijos pietuose. O viena iš jų, kas tikrai išskirtina, gimė Vilniuje jau naujaisiais laikais. Visos jos yra mūsų per amžius sukauptas turtas, kurį turime bendromis pastangomis saugoti ir perduoti ateities kartoms. Jos įkūnija tai, ką vadiname kultūrine atmintimi ir gyvąja tradicija. Sveikinu visus nematerialaus kultūros paveldo vertybių puoselėtojus šio gražaus pavasarinio, jau tradiciniu tapusio, mūsų istorinėms ir kultūrinėms tradicijoms skirtos renginio proga”, – sakė kultūros viceministras Albinas Vilčinskas.

Sveikindamas susirinkusius svečius, Lietuvos nacionalinio kultūros centro direk-

torius **Saulius Liausa** pabrėžė, kad šiandien, karo kontekste, ypač svarbu išsaugoti savo tradicijas, vertybes.

Tradicijos, kurias išsaugojome ir branginame kaip savo tapatybės dalį, kasmet teikiamos nacionaliniam Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadui. Šiuo įrašymu sąvadą papildė Palangos Jurginės, lietuviškas ritinis, dzūkų smuikavimo tradicija, FiDi – Fiziko diena, muzikavimo cimbalais tradicija Ignalinos ir Švenčionių kraštuose, būgnijimas kūlele Rytų Aukštaitijoje, kapinių šventė Kisiniuose, akmentašystės tradicija Kelmėje ir naminio alaus tradicija Biržų ir Kupiškio krašte.

Savo prisistatymą procesija ir dainomis pradėję Palangos kultūros ir jaunimo centro bei folkloro ansamblio

„Mėguva” žmonės dalinosi ką tik nuskambėjusių Jurginių įspūdžiais. Tai yra pavasario ir žalumos šventė, kasmet suburianti palangiškius ir į miestą sukviečianti folkloro ansamblius iš visos Lietuvos.

Seną lietuvių komandinio sporto žaidimą, vadinamą ritiniu arba ripka, pristatė Lietuvos ritinio sporto federacijos ir ritinio klubų atstovai. Žaidimo pavadinimas kilęs iš žodžio „ripka”, reiškiančio apskritą medžio skritę, kurią dviejų komandų žaidėjai meta arba ridena ranka į vartus, o stabdo medinėmis lazdomis – ritmušomis.

Smuika, skripka žinoma kaip vienas svarbiausių dzūkų šeimos, kalendorinių švenčių, jaunimo bendravimo papročių muzikos instrumentų. Dzūkų smuikavimo stilius – meistriškas, ekspresyvus: melodijos gausiai puošiamos, kūrinių tempas greitesnis nei kituose regionuose. Apie šią tradiciją pasakojo Lazdijų kultūros centro atstovės, o smagiai pagriežė smuikorius Romas Mazėtis su savo mokinėmis.

Įspūdingai iškilmingai pristatyta ir Vilniaus universiteto Fizikos fakulteto studentų šventė FiDi. Fiziko diena kiekvieną pavasarį vyksta jau nuo 1969 m. Savaitę trunkančiuose pramoginiuose, edukaciniuose ir moksliniuose renginiuose dalyvauja ne tik studentai, alumnai, moksleiviai, bet ir miesto gyventojai. Apie šią sostinės studentijos tradiciją pasakojo VU Fizikos fakulteto dėstyto-

jai, studentai, FiDi veteranai, Alumnio draugijos nariai.

Jau XVI a. lietuviškuose šaltiniuose minimi cimbalai – styginis mušamasis muzikos instrumentas – itin prigijo Ignalinos bei Švenčionių kraštuose. Tradicijos gyvybingumą paliudijo adutiškiai tėvas Stanislovas Rumbutis su dukra Daine Stanislava ir Ignalinos krašto muzikantas Kazimieras Blaževičius, o šio krašto tarpe paūtarėja Ignalinos krašto ir Nalšios muziejų darbuotojos.

XIX a. į instrumentinius ansamblius įsilieję medine kūlele mušami būgneliai Rytų Aukštaitijoje iki šiol yra neatsiejama instrumentinių ansamblių ir kapelų dalis. Prie vertybės gyvavimo nemažai prisidėję etnomuzikologai Rima ir Raimondas Garsonai, muzikuodami kartu su Utenos meno mokyklos mokiniais, tik patvirtino Utenos kraštotyros muziejaus teiktos vertybės aktualumą ir tęstinumą.

Dovilų etninės kultūros centro etnologai Jonas Tilvikas ir Helmutas Lotužis pristatė kapinių šventę Kisiniuose. Šis Mažosios Lietuvos krašto etninis, konfesinis kultūros paveldo reiškinys siekia XIX a. Šventėje bendraujama, laikomos ekumeniškos pamaldos, prisimenami tais metais mirę žmonės, čia palaidoti krašto istorijai svarbūs asmenys.

Apie XX a. pradžioje Kelmėje įsišaknijusią, prigimtinėmis kultūros vertybėmis (Nukelta į 10 psl.)

Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą papildė gyvos ir aktualios tradicijos. *LNKC nuotr.*

ŠVEDIJOJE JONO MEKO 100-METJ PRADEDA ŠVĘSTI STOKHOLMAS

Gegužės 4 d. Švedijos nevyriausybinių organizacijų „Kinas šiuolaikiniame mene“ atidarė Jono Meko 100-mečiui skirtą filmų ir pokalbių programą, pristatydamą vieną garsiausių J. Meko filmų „Walden“. Jo peržiūrą lydėjo pokalbis, kuriame dalyvavo Stokholmo šiuolaikinio meno centro INDEX prodiuserė ir kuratorė Isabella Tjäder, J. Meko programos kuratorė Cecilia Björk ir Lietuvos Respublikos kultūros atašė Liana Ruokytė-Jonsson.

Jono Meko 100-mečio renginių programos atidarymas Stokholme surengtas viename seniausių Švedijos kino teatrų „Zita Folkets Bio“, kuris,

(Atkelta iš 9 psl.)

NEMATERIALIAUS KULTŪROS PAVELDO VERTYBIŲ SĄVADA PAPILDĖ GYVOS IR AKTUALIOS TRADICIJOS

grįstą ir miesto veidą kuriančią akmentašystės tradiciją pasakojo Kelmės kultūros centro direktorius Arnas Arlauskas, kuriam kūrybingai pritarė centro folkloro ansamblių atstovai ir akmens skulptūrų meistrai iš Kelmės bei Šiaulių.

Visoje Lietuvoje gaminamas salyklinis alus daugiausiai tradicinių bruožų iki šių dienų išlaikė Biržų ir Kupiškio krašte. Šią aludarių meistrystės amato paslaptis išsaugojusią ir su tikėjimais, švenčių papročiais susijusią tradiciją Sąvadui pristatė Kupiškio r. savivaldybės kultūros centro, folkloro klubo „Kupkėmis“, Biržų krašto muziejaus „Sėla“ entuziastai, į Sąvado iškilmes atvykę kartu su savo karšto aludariais. Gausiam aukštaičių būriui vadovavo kupiškietė Alma Pustovaitienė ir biržietė Rima Binkienė.

Iškilmes vedė televizijos ir radijo laidų vedėja muzikologė Gerūta Griniūtė, koncertavo grupė „Žalvarinis“.

2017 m. pradėta rengti Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvade jau yra 48 vertybės, susijusios su įvairiomis atlikimo meno, tautodailės, amatų, švenčių, kulinarinio paveldo ir kitomis tradicijomis. Tarp jų – ir trys įrašytos į UNESCO Reprezentatyvų žmonių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą: kryždirbystė ir jos simbolika Lietuvoje, Baltijos šalių dainų ir šokių šventės bei sutartinės – lietuvių polifoninės dainos.

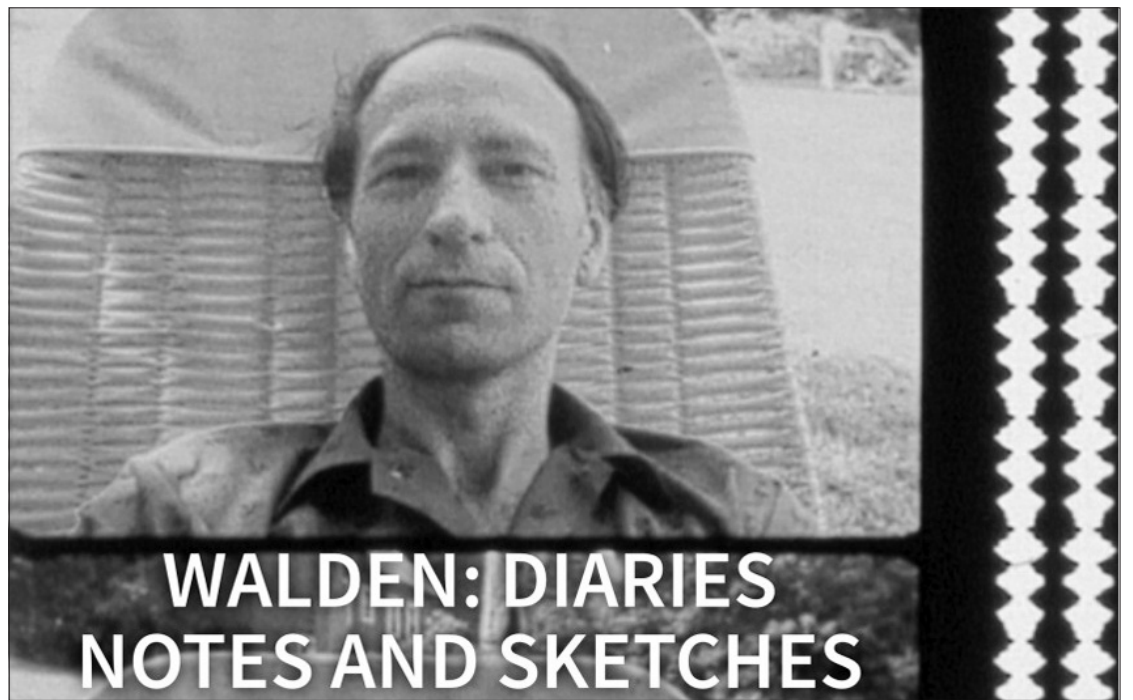
Kultūros ministerija ir Lietuvos nacionalinis kultūros centras paraiškų teikimą sąvadui skelbia kiekvienais metais.

LNKC informacija

Stokholmo centre įkurtas dar 1913 m., iki šiol išsaugojęs daug autentiškumo. Ši kino teatrą itin mėgsta išskirtinai autorinio kino gerbėjai.

„Mes rodome Jono Meko filmus, nes jis padarė didelę įtaką jaunajai menininkų kartai tiek Švedijoje, tiek visame pasaulyje. Visas šios menininko gyvenimo projektas ir meninė veikla yra svarbus įkvėpimo šaltinis daugeliui kūrėjų, kurie šiandien dirba kino ir kitose meno srityse. Ypač džiugu, kad Jonas Mekas Stokholme lankėsi dar 1980 m. ir jo vizitas buvo susijęs su paroda „Malonumo kupolas – Amerikos eksperimentinis kinas 1939–1979“. Ji tapo iki šiol viena didžiausių Švedijos investicijų į eksperimentinio kino meną, daugeliu atžvilgių priartinusi Švediją prie pasaulinės meno arenos. Labai džiaugiamės galėdami įtraukti Joną Meką į mūsų programą „Stokholmas kine“ parodydami filmą, kurį jis nufilmavo kelionėje į Stokholmą“, – sako organizacijos „Kinas šiuolaikiniame mene“ direktorė Nathalie Ålbeck.

Gegužės 18 d. kino teatre „Zita Folkets Bio“ bus pristatytas dar vienas Jono Meko filmas „Out-Takes from the

„Kinas šiuolaikiniame mene“ atidarė Jono Meko 100-mečiui skirtą filmų ir pokalbių programą, pristatydamą vieną garsiausių J. Meko filmų „Walden“.

Life of a Happy Man“, vyks pokalbiai apie kūrėjo įtaką ir svarbą Švedijos bei pasaulio menui.

Švedijos nevyriausybinių organizacijų „Kinas šiuolaikiniame mene“ tyrinėja šiuolaikinio meninio kino ir videomeno sroves, siekdama pristatyti kuo daugiau skirtingų filmų.

Jono Meko filmų ir pokalbių programą Stokholme inicijavo, koordinavo kultūros atašė Švedijoje, Suomijoje ir Danijoje L. Ruokytė-Jonsson,

filmų programą parengė organizacija „Kinas šiuolaikiniame mene“, ją kuravo C. Björk, projektą parėmė Lietuvos kultūros institutas ir Švedijos kultūros taryba.

Daugiau nei 50 įvairių renginių apimančią tarptautinę Jono Meko 100-mečio programą organizuoja ir koordinuoja Lietuvos kultūros institutas, Lietuvos kultūros atašė ir Jono Meko fondas (Estate of Jonas Mekas). Kino peržiūros, parodos, vi-

deinstaliacijos, koncertai, poezijos skaitymai, diskusijų ir teminių rezidencijų programos, kūrybinės poezijos vertimų dirbtuvės, leidybinių sumanymai ir kitos iniciatyvos vyksta solidžioje, gerai žinomose kultūros institucijose keliolikoje pasaulio šalių. Programą iš dalies finansuoja Kultūros ministerija. „Jonas Mekas 100!“ programa pristatoma tinklalapyje www.jonasmekas100.com. **LR KM**

ARTĖJA KLAIPĖDOS KRAŠTO PRIJUNGIMO PRIE LIETUVOS ŠIMTMETIS – PATVIRTINTAS ŠIOS SUKAKTIES MINĖJIMO PLANAS

Lietuvos Vyriausybė patvirtino Kultūros ministerijos parengtą Klaipėdos krašto metų minėjimo 2023 metais planą.

Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad kitamet bus minimos Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos ir 1923 metų sukilimo 100-osios metinės, 2023-uosius paskelbė Klaipėdos krašto metais. Plane numatytomis veiklomis ir projektais siekiama pažymėti 1923 metų istorinių įvykių svarbą bei ypatingą reikšmę Lietuvos ekonominei, kultūrinei ir politinei raidai.

Planuojama sukurti at-

kuriamosios dokumentikos filmą apie 1923 m. sukilimą Klaipėdos krašte, surengti dviejų dienų tarptautinę konferenciją, skirtą Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos šimtmečiui paminėti, Vilniuje ir Klaipėdoje įgyvendinti kitus projektus.

Plane numatytos ženklinimo ir įamžinimo veiklos – paženklininti istorinį pastatą Šilutėje, kuriame buvo pasirašyta Klaipėdos krašto Seimo deklaracija; identifikuoti asmenis, dalyvavusius Klaipėdos operacijoje ir publikuoti egodokumentinių liudijimų apie

Klaipėdos operaciją rinkinį; išleisti pašto ženklą, skirtą Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos šimtmečiui; sukurti ir įrengti meninį objektą, įprasminantį dviejų kultūrų – Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos – sandūrą „ant rubežiaus“. Įgyvendinant projektą „1935–1940 m. Lietuvos karinio laivyno kardo sugražinimas“ bus atkurtas ir pristatytas visuomenei 1923 m. sukakčiai dedikuotas paradinis Lietuvos karo laivyno ginklas – jūrų karininko kardas.

Plane numatyta parengti ir eksponuoti parodą „1923 m. Klaipėda ir Lietuva: istorija, politika, diplomatija“ Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje, taip pat dokumentinę parodą lietuvių ir anglų kalbomis (virtualią ir kilnojimą) apie Lietuvos atstovybes Klaipėdoje iki krašto prijungimo 1923

m. ir po atplėšimo 1939 m. Baigiamasis Klaipėdos krašto metų renginys – konferencija ir koncertas „Etnografinio Mažosios Lietuvos regiono kultūrinis savitumas“ – planuojamas Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Klaipėdos krašto metų minėjimo 2023 metais plane taip pat numatyta sukurti mobiliąją aplikaciją (videožaidimą), skirtą 1923-ųjų metų sausio 15-osios įvykiams, parengti metodinę priemonę ir paskaitų ciklą mokytojams su aktualiausia informacija apie 1923 metų įvykius, dokumentų rinkinį „Klaipėdos klausimas Lietuvos užsienio politikoje 1919–1939“, parengti ir išleisti knygą „Klaipėda, 1923“ bei grafinį romaną „Žygis į Klaipėdą“, įgyvendinti leidybos projektą „1923-ieji amžininkų akimis“ ir kitas iniciatyvas.

Šiai progai paminėti bus sukurtas Klaipėdos krašto metų logotipas ir vaizdo užsklanda, o informacija apie Klaipėdos krašto metų minėjimo renginius bus skleidžiama per Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos kanalą, taip pat LRT interneto svetainėje.

LR KM

Senoji Klaipėdos prieklauka.

unsplash.com

ARKIVYSK. S. ŠEVČUKAS. KADA KANKINYS NUGALI KANKINTOJĄ

Savo šlovinga gynyba Mariupolio gynėjai ragina pasaulio sąžinę sustabdyti neteisą karą ir agresiją. Mariupolyje yra kalama Ukrainos pergalė, prie kurios prisideda ir Šv. Jurgio, nuo seno itin gerbiamo Ukrainoje, šiandieninis atminimas, gegužės 6 d. kasdienėje vaizdo žinioje pažymėjo didysis arkivyskupas Sviatoslavas Ševčukas.

Kaip įprasta, žinios pradžioje ukrainietis ganytojas apžvelgė paskutinės paros situaciją, paminėdamas labiausiai šiuo metu nuo karo kenčiančias sritis ir miestus. Gegužės 6 dieną, priminė didysis arkivyskupas, Ukrainoje ypatingai prisimenamas šv. Jurgis, kankinys, stebukladarys, slibino nugalėtojas. Šio šventojo, siejamo su jėga ir pergale, minėjimas šiandien itin iškalbingas. Tačiau kas yra kankinys, kokia jo pergalė?

„Kankinys yra prisikėlimo liudytojas. Mirdamas, eidamas į kankinimus ir mirtį, jis parodo pasauliui, kad mirtis, kurią dabar galime patirti, jau įveikta ir paminta Kristaus prisikėlimo ir gyvenimo. Šio

Šv. Jurgis.

nemirtingumo ir prisikėlimo užuomazgą ir mes nešiojamės savyje. Ir tas, kuris atiduoda savo gyvybę kaip prisikėlusio Kristaus liudijimą, parodo jo pergalę prieš blogį.

Kankinys laimi ne vien prieš blogį, bet ir tam tikru būdu – prieš kankintoją. Tie, kurie nukryžiuo Kristų, manė, kad amžinai palaidos jo žodį, mokymą ir galią. O įvyko priešingai, priminė didysis arkivyskupas

Sviatoslavas Ševčukas.

Pasak jo, šv. Jurgio savęs paaukojimas ir kankintojų nedorybės atskleidimas parodė ir tai, kad tikrasis laimėtojas nėra kankinio žudikas, o pats kankinys. Todėl jį vadiname nugalėtoju.

„Prašome didžiojo kankinio Jurgio, kad jis padėtų mums atrasti stiprybę, kurią jis liudijo esant mummyse. Juk savo kančiomis pergalingai

atskleidžiame tų kankintojų, kurie atvyko į Ukrainos žemę, nedorybę. Kai kankintojai pasipuošia vadinamosiomis šv. Jurgio juostelėmis, vaizduodami, kad kovoja didžiojo kankinio Jurgio kovą, jie patys save demaskuoja”, – pažymėjo Ukrainos graikų katalikų ganytojas. Suprasdami, kokia yra tikroji Jurgio pergalė ir šaltinis, koks yra jo žygdarbio turinys, jaučiame, kad šiandien

„DIRVAI” AUKOJO:

G. Balanda, Sterling Hts., MI	150
R. Mulokas, Ventuta, CA	100
J. Pauliukonyte-Jason, ...	100
R. Slepetyš, Whiting, NJ	100
V. Lapatinskas, Seattle, WA	77
V. Miselis, Monroeville, PA	45
N. Raila, Langley, WA	35
J. Slapelis, Euclid, OH	20

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

šv. Jurgis, kuris vaizduojamas su iškelta ietimi prieš senąją blogio gyvatę, yra Ukrainos pusėje, pažymėjo Sviatoslavas Ševčukas, meldamas už savo kraštą ir jo pergalę.

(RK / Vatican News)

DIANOS NAUSĖDIENĖS IR OLENOS ZELENOSKOS POKALBYJE – PADĖKA LIETUVOS ŽMONĖMS

Lietuvos ir Ukrainos pirmųjų ponių Dianos Nausėdienės ir Olenos Zelenskės nuotolinis susitikimas. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr.

Lietuvos pirmoji ponija Diana Nausėdienė penktadienį nuotoliniu būdu susitiko su Ukrainos pirmąja ponija Olena Zelenska.

Tai pirmas Ukrainos pirmosios ponios viešas vaizdo susitikimas per visą karo Ukrainoje laikotarpį.

Pokalbio metu O. Zelenska savo ir visų ukrainiečių vardu padėkojo Lietuvai už įvairiapusę pagalbą: karo pabėgėlių priėmimą, jiems teikiamas socialines ir švietimo paslaugas, emocinę paramą. Taip pat pasveikino Lietuvos žmones su artėjančia Europos dienos švente ir išreiškė lūkestį kuo greičiau apsilankyti mūsų šalyje.

„Lietuvos žmonės remia ir palaiko Jūsų didvyrišką kovą. Tai pavyzdys mūsų žmonėms – visa Lietuva mobilizavosi, susitelkė. Esame dėkingi

kiekvienam ukrainiečiui, kuris ryžtingai laikosi ir savo širdimi, veiksmais gina tai, kas jam svarbu: savo žemę, Tėvynę, artimajį. Visas pasaulis mato Jūsų didvyrišką kovą už laisvę, žmogaus teises”, – pokalbyje sakė D. Nausėdienė.

Ukrainos pirmosios ponios teigimu, tolesnė parama Ukrainai ir jos palaikymas iš Lietuvos pusės yra nepaprastai svarbūs. Pasak O. Zelenskės, Ukrainos žmonės pamatė, kas iš tikrųjų yra jų draugai, – šiuo metu Lietuvos teritorijoje saugiau jaučiasi daugiau nei 50 tūkst. nuo karo pabėgusių ukrainiečių.

Susitikime Lietuvos ir Ukrainos pirmosios ponios aptarė jų inicijuojamo ir globojamo Ukrainos centro Vilniuje kūrimą ir vystymą. Šiuo metu jau vykdomi baigiamieji jo steigimo darbai. Ši švietimo ir kultūros

erdvė veiks kaip Vytauto Didžiojo universiteto neakademiniškas padalinys, skirtas visai ukrainiečių bendruomenei Lietuvoje: apims edukacines, kultūrinės ir socialines veiklas.

Ilgalaikis šio centro tikslas – instituto įkūrimas ir aktyvi akademinė veikla, intelektualų potencialo telkimas,

kultūrinė diplomatija Lietuvoje ir tarptautinėje erdve pristatant Ukrainą, jos kultūrą ir šalies išskirtinumą.

Lietuvos ir Ukrainos pirmosios ponios taip pat aptarė humanitarinę situaciją, susidariusią dėl besitęsiančios Rusijos agresijos Ukrainoje, tolesnę pagalbą ir paramą nuo karo nukentėjusiems ukrainiečiams mūsų šalyje bei ukrainiečių vaikų integraciją Lietuvoje, jų emocinės būsenos gerinimą ir sveikatinimą.

Pokalbyje D. Nausėdienė ir O. Zelenska sutarė, kad svarbu plėtoti ne tik tolesnę vaikų užimtumą bei ugdymą vasaros laikotarpiu, bet ir ieškoti galimybių pakviesti ukrainiečių vaikus iš karo zonos į bendras stovyklas su Lietuvos vaikais.

Prezidento komunikacijos grupė, 2022-05-06

NEKALTOS UKRAINOS VAIKŲ AKYS LIUDIJA RUSIJOS SUKELTO KARO ŽIAURUMĄ

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) frakcijos seniūnė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė teigia, kad Ukrainoje nuo Rusijos invazijos pradžios jau žuvo daugiau nei 200 vaikų. Pasak parlamentarės, Rusijos žiaurumas Ukrainoje sunkiai paaškinamas sveiku protu mąstančiam žmogui, o ypač nekaltiems vaikams, todėl, anot jos, svarbu liudyti ir garsiai kalbėti apie Ukrainos vaikų išgyvenimus.

Balandžio 28 d. Seime, TS-LKD frakcijos seniūnė Radvilės Morkūnaitės-Mikulėnienės iniciatyva, buvo atidaryta fotografijų paroda „Ukrainos vaikai kalba”. Parodoje siekiama parodyti visą karo beprasmybę įkūnijančią tikrovę – sužeisto vaiko alsavimą, motinos ir vaiko bėgimą buvusio gyvenamojo namo griuvėsiais.

R. Morkūnaitė-Mikulėnienė teigia, kad netoli kontaktinės linijos, t. y. žemės ruožo, kuriame kovos vyksta intensyviausiai, gyvenantiems vaikams minos

ir sprogmenys kelia nuolatinę grėsmę saugumui ir sukelia traumas bei emocinius išgyvenimus. Konflikto zonoje sutrikdytas kokybiškų pagrindinių sveikatos priežiūros paslaugų teikimas kelia problemų vaikų ir moterų sveikatai.

„Iš nuotraukų į mus prabyla nekalti Ukrainos vaikai. Iš jų akių nebylios, bet emocingos kalbos, mes girdime visą karo beprasmybę. Iš jaukaus miego pažadintų Ukrainos vaikų tikrovę pervažiavo Rusijos tankai. Vaikų žaidimų aikšteles paženklino nužudytų artimųjų kapai. Su pasityčiojimu išpaisytos raketos „Už vaikus” sugriovė jau buvusius jų namus. Tai skirta tam, kad vaikai mechaniškai krūpčiotų pečius požemyje ir lauktų eilinio bombos sproginimo. Nejmanoma žodžiais paašškinti tokio košmariško brutalumo”, – fotografijų parodos „Ukrainos vaikai kalba” atidaryme teigė Seimo Pirmininkės pavaduotoja Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė.

LRS

Fotografijų paroda „Ukrainos vaikai kalba” Seime. Dž. G. Barysaitės nuotr.

